ДАЖЫНКІ

Апошняя жнівеньская нядзеля ў Белявічах — гэта дзень дажынак, свята тых, што ваявалі за хлеб. А барацьба са спякотаю і дажджом была вельмі цяжкай, вымагала шмат сялянскага поту і арганізацыйных здольнасцей.

Дзень дажынак таксама быў дажджлівы і халодны. Здавалася, што белявіцкія гаспадары, змучаныя жнівом і напалоханыя пагодай, не прыйдуць на ўрачыстасць. Але хапіла, каб засвяціў праменьчык сонейка, як пад святліцу сабраліся старэйшыя, моладзь і дзеці — усе, што змагаліся за кожны колас.

На вялікім стале разасланы прыгожы зялёна-белы самаканы дыван. Урачыстасць адкрывае старшыня сельскагаспадарчага гуртка і адначасова кіраўнік ПФЗ, вядомы сельскагаспадарчы і грамадскі дзеяч — Ян Хшаноўскі Вітае гасцей, а сярод іх мгр Васіля Гулько — старшыню Прэзідума ПРН у Беластоку, Мікалая Андрэюка — сакратара Павятовага праўлення сельгасгурткоў, Паўла Кандрусіка — сакратара Грамадскага камітэта ПАРП у Гарадку. За ўрачыстым дажынкавым сталом перадавыя гаспадары. Сярод іх Уліян Госцік — пажылы гаспадар, які толькі з жонкаю працуе на гаспадарцы і хаця, з прычыны веку, не ўводзіць ён шырока сучасных метадаў гаспадарання, лічыцца ў асяроддзі як гаспадар працавіты. Ён заўсёды ў час і ў адпаведных колькасцях прымяняе мінеральныя ўгнаенні, узорна вывязваецца з абавязкаў дзяржаве.

Чым жа характэрны Белявічы, што іменна тут арганізаваны раённыя дажынкі?

Сёлеташняе жніво ў ваколіцах Белявіч, дзякуючы самаадданай працы гаспадароў і дапамозе сельгасмашын, міма кепскай пагоды, працягвалася ўсяго 17 дзён. Гаспадарам дапамагала 6 снопавязалак, якія скасілі каля 200 гектараў збожжа. Адзіны камбайн, які мае сельгасгурток, працаваў толькі на палях гаспадароў 229 гадзін.

Чаму «толькі»? Трэба ж ведаць, што белявіцкі сельгасгурток прыняў да загаспадарання 62 гектары дзяржаўнага фонду зямлі. Удакладняючы: было тут засеяна 40 гектараў жыта, 12 гектараў аўса і апошняе — засеяна лубінам. Перш за ўсё тут працаваў камбайн, і таму не забяспечваў ён поўнага запатрабавання індывідуальных гаспадароў. Сельгасгурткоўцы атрымалі і ўжо прадалі дзяржаве 635 цэнтнераў жыта і 215 цэнтнераў аўса. Сто цэнтнераў жыта пакінулі на насенне.

Магчыма, што плёны гэта не рэкордныя (жыта і аўса), але цалкам дастатковыя, калі возьмем пад увагу факт, што глебы тут нізкаякасныя, і што загаспадарана зямля, якая ляжала аблогам.

Наступае найбольш урачысты момант. Гаспадар дажынак В. Гулько ў суправаджэнні іншых гасцей зыходзіць з трыбуны. Дастойна набліжаецца да іх дажынкавы вянок, а перад імі — староста дажынак Ян Хшаноўскі і старасціха — Вера Лісоўская. І раптам усё як бы застыла, як бы перастаў дуць вецер. Цішыня. І з гэтай цішыні голас старасты: «Прыміце гэты хлеб і падзяліце яго справядліва». Таварыш В. Гулько прымае з рук старасціхі цудоўна выпечаны, вясковы бохан хлеба з соллю. Цалуе яго. З вуснаў гаспадара гучаць шчырыя словы падзякі сялянам за іх працу, за дасягненні і зварот да гаспадароў, каб стараліся змагацца за яшчэ большыя ўраджаі. І ў гэты момант хмары як бы спецыяльна робяць дзірку, каб пусціць прамень сонца на белявіцкую ўрачыстасць. Людзі робяцца весёлымі. Гэта радасць з добра выкананай працы.

І яшчэ адзін момант урачыстасці. У Белявічах праводзіўся курс на званне кваліфікаванага гаспадара па жывёлагадоўлі. У часе дажынкавых урачыстасцей дыпломы атрымалі: Мар'я Кулікоўская — старшыня КГВ, Аляксей Дашкевіч, Павел Вільдовіч — малады гаспадар, Уладзімір Лавіцкі, Уладзімір Дудзік, Пятро Госцік, Яўген Сямёнчык і Сяргей Кахановіч. Не ўсе маглі быць на дажынкавай урачыстасці. Напрыклад, Сяргей Кахановіч перадавы «омлотовы» працаваў пры малацьбе.

На дажынках мы сустрэлі Ульяна Марцінчыка, які даўжэйшы час быў скарбнікам сельгасгуртка і яго заснавальнікам, а цяпер ён — пенсіянер. Расказваў многа аб мінулым, аб працы. Іменна з вуснаў такіх як ён, Марцінчык, ці яго жонкі, а таксама Аляксандра Госціка можна было пачуць старыя дажыначныя песні «Дажалі жыта, выгналі воўка, а ў нашага пана сіва галоўка...»

Развіталіся мы з Белявічамі весёлымі, з танцамі ў мясцовым клубе гаспадара, пакідалі з заданнямі, якія застаюцца на паслядажынкавыя дні: няспынна павялічваць ўраджаі і загаспадароўваць зямлю, якую здаюць гаспадары для дзяржавы, каб ніводзін кусок поля не ляжаў аблогам, і павялічаць ураджаі, прымяняючы сучасныя метады гаспадарання.

А. Карпюк
Фота аўтара

Гаспадар дажынак, старшыня Прэзідыума ПРН у БеластокуВ. Гулько, дзякуе старасціне і старасце за багаты бохан хлеба.

Дажынковы вянок, вянок жыта, пшаніцы, аўса, ячменю і кветак.

Ніва

ТЫДНЁВІК ГПБГКТ

№ 37 (863) ГОД XVII БЕЛАСТОК 10 ВЕРАСНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

Пасяджэнне Прэзідыума ГП

24 жніўня на сваім чарговым пасяджэнні Прэзідыум Галоўнага праўлення БГКТ абмяркоўваў арганізацыйныя справы, звязаныя з набліжаючымся VII з'ездам, які адбудзецца за два тыдні (24. IX.).

Разглядаўся праект рэгуляміна з'езду, праект асабовага складу паасобных камісіяў з'езду і праект складу будучага ГП і рэвізійнай камісіі. Прэзідыум прызнаў найбольш заслужаным дзеячам БГКТ грашовыя ўзнагароды, якія будуць ўручаны падчас з'езду БГКТ. Былі разгледжаны таксама арганізацыйныя справы эстрады «Лявоніха».

ДА VII З'ЕЗДУ БГКТ

Актыўная моладзь

Вялікае сяло Чыжы, што ў Гайнаўскім павеце, у новым адміністрацыйным падзеле з I студзеня будучага года мае быць сядзібай гмінай рады нарадовай. Для Чыжоў гэта вялікая падзея, і чыжане ганарацца сваім павышэннем перад сялянамі з навакольных вёсак, перад прыездджымі, а самі, не трацячы залішне часу на словы, бяруцца за парадкаванне сваіх панадворкаў — прыбіраюць, рамантуюць, ставяць новыя жалезныя на цэментавых падмурках платы, малююць дамы. «Сталіца гміны павінна выглядаць прыгожа і дастойна», — сцвярджаюць яны.

Размаўляю з Валянцінай Хіліманюк — кіраўніком бібліятэкі ў Чыжах, якая з'яўляецца сакратаром мясцовага гуртка БГКТ, актывістам гайнаўскага аддзела нашага Таварыства і дэлегатам на VII з'езд БГКТ.

— І нашая чыжоўская моладзь таксама заварушылася, — заўважае яна на ўступе. — Члены гурткоў БГКТ і ЗМВ збудавалі «зялёную святліцу», у якой кожную суботу можна на свежым паветры адпачыць, патанцаваць. Кіраваў працамі Янка Аляксеюк. У грамадскім чыне навазілі жвіру, зрабілі фундамент. Іншыя будаўляныя матэрыялы набылі за грошы, сабраныя самой жа моладдзю. Было іх каля 4 тысяч злотых, 2 тысячы дала грамадская рада. Будавалі свае ж хлопцы. Для нашых малалых стаяроў ды бетоншчыкаў гэта была добрая практыка!

(Працяг на стар. 4

В. Гулько ўручае дыплом на званне кваліфікаванага гаспадара па жывёлагадоўлі Марыі Кулікоўскай.

ЛЮДЗІ СТАЛЬНЫХ ДАРОГ

Чыгуначны прыпынак Чарэмха толькі станцыю мае такую самую нявыгадную, у бараку, як у Бельску Падляшскім, Гайнаўцы ці некаторых іншых мясцовасцях. Ва ўсім іншым яна надта адрозніваецца ад многіх прыпынкаў. Перш за ўсё кідаецца тут у вочы мноства рэек — стужкавых стальных дарог. Больш тут вагонаў, больш паравозаў і больш чыгуначных рабочых. Асабліва многа іх можна бачыць раніцай альбо

Працяг на стар.4

Уладзімір Прыступюк адпраўляецца ў дарогу.

Падзеі ◊ Здарэнні ◊ Факты ◊ Каментарыі ◊ Весткі

СВЕТ | БССР | ПОЛЬШЧА | ВАЯВОДСТВА

КІТАЙСКАЕ ВЕТА

Вета Кітайскай Народнай Рэспублікі ў Савеце Бяспекі, якое перашкодзіла прыняццю Бангладэш у ААН, не садзейнічае нармалізацыі становішча ў гэтым раёне Паўднёвай Азіі.

Становішча Польшчы ў гэтай справе было выказана «Трыбунай люду», дзе гаварылася, што Народная Рэспубліка Бангладэш павінна быць неадкладна прынята ў Арганізацыю Аб'яднаных Нацый.

Дзеянні Пекіна, які аспрэчвае правы 75-мільённага бангладэшскага народа супярэчаць афіцыйным заявам кітайскіх кіраўнікоў, якія прэтэндуюць да ролі абаронцаў малады̆х дзяржаў.

Цяперашні крок Кітая ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый стварае ўражанне, што кітайскія кіраўнікі забылі аб мінулым перыядзе гісторыі сваёй краіны, калі яна на працягу больш чым 20 гадоў павінна была змагацца за аднаўленне сваіх праўоў у ААН. Яны забылі, што яшчэ зусім нядаўна Вашынгтон ствараў штучныя бар'еры, блакіруючы шлях КНР у ААН гэтак жа, як гэта робіць сёння Кітай.

ЗА ДЭКАЛАНІЗАЦЫЮ

Камітэт па дэкаланізацыі аднадушна адобрыў даклад аб выкананні дзяржавамі — членамі ААН Дэкларацыі аб прадстаўленні незалежнасці каланіяльным краінам і народам.

Камітэт рэкамендуе Генеральнай Асамблеі звярнуцца да ўрада Партугаліі з заклікам неадкладна спыніць ваенныя і іншыя дзеянні супраць афрыканскіх народаў і вывесці свае войскі і адміністрацыю з тэрыторыі Анголы, Мазамбіка і Гвінеі (Бісау).

Генеральная Асамблея ААН, указвае камітэт, павінна заклікаць урад паконьчыць з незаконным рэжымам белай меншасці ў Паўднёвай Радэзіі і звярнуцца да ўрада ПАР з заклікам неадкладна і безагаворачна адмовіцца ад кантролю над тэрыторыяй Намбіі, вывесці адтуль свае войскі і паліцыю і прадставіць народу Намбіі права на свабоду і незалежнасць.

З мэтай хутчэйшай ліквідацыі ачагоў каланіялізму на поўдні афрыканскага кантынента камітэт па дэкаланізацыі рэкамендуе Генеральнай Асамблеі заклікаць усе дзяржавы ўзмацніць матэрыяльную і маральную падтрымку нацыянальна-вызваленчага руху народаў каланіяльных і залежных афрыканскіх тэрыторый, а таксама спыніць ваенную, эканамічную і іншае супрацоўніцтва з урадамі Партугаліі і ПАР, а таксама з незаконным рэжымам у Паўднёвай Радэзіі.

ЗЛІЦЦЁ ПРАМЫСЛОВЫХ ФІРМ

Інтэнсіўны працэс зліцця прамысловых фірм і кампаній, паглынанне дробных канкурэнтаў буйнымі манаполіямі вядзе да павелічэння арміі беспрацоўных у Англіі і росту цэн. Да такога вываду прыйшла лонданская газета «Обсервер».

Паводле даных гэтага штотыднёвіка, у выніку ўтварэння толькі чатырох манапольных груповак у аўтамабілебудаўнічай, электратэхнічнай, хімічнай і кандытарскай прамысловасці Англіі за варотамі сваіх прадпрыемстваў аказалася амаль 100.000 рабочых. (ак)

ПОДЗВІГ ГЕРОЯ

У горадзе Крычаў ёсць вуліца імя Мікалая Сірацініна, яго імем названы піянерскі атрад школы і жаночая брыгада Крычаўскага завода гумавых вырабаў імя 50-годдзя БССР. За горадам устаноўлены яму помнік, які апавяшчае, што ў гэтым месцы загінуў ён смерцю храбрых.

Чым заслужыў Мікалай Сірацінін на памяць народную?

У вайну ён быў артылерыстам. У ліпені савецкія воіны вымушаны былі адступіць за раку Сож. За імі імчаліся танкі ворага. І вось пад Крычавам спыніў іх артылерыйскі залп. Артылерыст першымі снарадамі падпаліў вядучы і замыкаючы танкі фашысцкай калоны. Абапал дарогі цягнулася балота. Тыя танкі, што прабавалі вырвацца з агню, загразлі ў дрыгве. Дзве гадзіны цягнуўся бой, 57 гітлераўцаў засталося назаўсёды на шашы. А калі гармата замоўкла і немцы падышлі да яе, аказалася, што артылерыст быў толькі адзін. Пахавалі яго як невядомага салдата і такім ён доўгі час заставаўся. Усё ж такі імя героя ўстаноўлена. Аказаўся ім менавіта старшы сяржант — артылерыст Мікалай Сірацінін, 20-гадовы хлопец з горада Арол. Памяць аб ім і аб яго подзвігу жыць будзе вечна. Урад пасмертна ўзнагародзіў яго ордэнам Айчыннай вайны I ступені.

СЛОВА ПАЭТЭСЫ

Еўдакія Лось — вядомая сучасная беларуская паэтэса. Калі запыталі яе, якія думкі выклікае ў яе святкаванне 50-годдзя СССР, яна адказала:

«...Мы ўсе — дзеці Савецкай улады, Савецкай краіны, і я, напрыклад, не ўяўляю, што б пісала і кім бы я была, калі б не гэты магутны Саюз, не гэты бацькоўскі клопат Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада аб развіцці нашай шматнацыянальнай літаратуры, не тая вялікая ўвага, якую надае рабоце пісьменнікаў Цэнтральны Камітэт партыі Беларусі...

Дружба народаў — пастаянная тэма маёй творчасці...»

АБ ПРАВАХ РАБОЧЫХ

У чэрвені 1972 года Вярхоўны Савет БССР зацвердзіў новы Кодэкс законаў аб працы Беларускай ССР. Характэрнай яго рысай з'яўляецца тое, што ў ім пашыраны юрыдычныя гарантыі працоўных праўоў рабочых і служачых, падкрэслена, што не дапускаецца ніякага — ні прамога, ні ўскоснага — абмежавання праўоў або ўстанаўлення перавагі пры прыёме на работу ў залежнасці ад полу, расы, нацыянальнай прыналежнасці і адносін да рэлігіі.

ЦЕПЛАХОД «ЯКУБ КОЛАС»

Імя народнага паэта Беларусі Якуба Коласа прысвоена пасажырскаму цеплаходу тыпу «Беларусь», які курсіруе па Прыпяці на лініі Мазыр — Тураў. Рашэнне аб гэтым прыняў Савет Міністраў Беларускай ССР у сувязі з 90-годдзем з дня нараджэння паэта.

МУЗЫЧНАЯ ШКОЛА

У Мінску заканчваюць пабудову новага гмаху для музычнай школы. У яе светлых, багата абсталяваных класах вучыцца будзе 600 дзяўчат і юнакоў. (вр)

ПАСЯДЖЭННЕ ПАЛІТБЮРО

29 жніўня адбылося пасяджэнне Палітбюро ЦК ПАРП, на якім былі абмеркаваны наступныя справы: дзейнасць інстанцый і партарганізацый у час жніва, арганізацыя адпачынку для дзяцей у летнія месяцы, выкананне пастаноў VI з'езду аб усеагульным забеспячэнні бясплатнай лекарскай дапамогай сялян і набор студэнтаў на першыя курсы вышэйшых навучальных устаноў у гэтым годзе.

ПАСЯДЖЭННЕ ПРЭЗІДЫУМА ЎРАДА

1 верасня адбылося пасяджэнне Прэзідыума ўрада, якое прысвячалася справе продажу будынкаў дзяржавай і павелічэнню прадукцыі будаўнічых элементаў.

ВІЗІТ Э. ГЕРКА

31 жніўня І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк наведаў Ніжні Шлёнск. Цікавіўся ён дасягненнямі ПГР-аў у Доўгаполі і Гневашове, а таксама знаёміўся з тэхналогіяй прадукцыі і паляпшэннем сорта крыштальная шкла ў гуце шкла ў Строні.

На сустрэчы з гаспадарамі Ніжняга Шлёнска І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк многа ўвагі прысвяціў перспектывам сельскагаспадарча загаспадарання Падсудэцця.

СУСТРЭЧА Э. ГЕРКА

У сувязі з святкаваннем Дня энергетыка І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк правёў сустрэчу з групай работнікаў энергетыкі і газавых заводаў. На заканчэнне яе І сакратар ЦК ПАРП выказаў сардэчную падзяку ўсім работнікам энергетыкі і газавых заводаў за іх працу.

ЦЭНТРАЛЬНЫЯ ДАЖЫНКІ

3 верасня адбыліся цэнтральныя дажыначныя ўрачыстасці ў Быдгашчы. Прымалі ў іх удзел прадстаўнікі найвышэйшых партыйных і адміністрацыйных улад. Хлеб сёлетняга ўраджаю ўручылі І сакратару ЦК ПАРП Э. Герку староста дажынак Эдмунд Левандоўскі і старасціха Ванда Сулэк. З прамовай выступіў старшыня Рады Міністраў П. Ярашэвіч. У сёлетніх дажынках удзельнічала больш 45 тысяч асоб. У мастацкай праграме прымала ўдзел 1800 членаў аматарскіх мастацкіх калектываў з цэлай Польшчы.

160 НОВЫХ ШКОЛ

У гэтым годзе вучнёўская моладзь распачала навуку ў 160 новых школах. Сёлета было перададзена ў карыстанне больш 2 тысяч класаў, кабінетаў і майстэрняў.

ГРАМАДСКІ ЧЫН ЖЫХАРОЎ ВАРШАВЫ

Жыхары нашай сталіцы задэкларавалі грамадскі чын пры пабудове Віслаетрады. Чын будзе рэалізавацца на працягу асенніх месяцаў, пачаўшы ад 1 верасня.

СТАРТ ЭЛЕКТРАСТАНЦЫІ

Нядаўна была перааказана ў карыстанне першая турбіна ў адной з найбольшых у нашай краіне электрастанцый «Казеніцэ», якая зараз знаходзіцца ў пабудове. Пусціла яна ток, роўны сіле 200 мегаватаў.

7 ТЫСЯЧ «СІРЭН - 105»

Да канца гэтага года фабрыка аўтамабіляў у Бельску - Бялай даставіць на рынак 7 тысяч пасажырскіх аўтамабіляў «Сірэна - 105». (яц)

1 ВЕРАСНЯ

260 тысяч дзяцей і моладзі нашага ваяводства павітала першага верасня пачатак навучальнага года. Асабліва ўрачыста прымалі школьнікі ў сваю сям'ю першакласнікаў. Пасля ўрачыстасці ў першы ж дзень школы вучні пачалі нармальную працу.

1 верасня ў Беластоку прабываў віцэ-міністр асветы і выхавання Е. Волчык. Ён, у суправаджэнні сакратара ВК партыі Е. Златажынскага, старшыні Прэзідыума ВРН З. Спрыхі, намесніка старшыні Прэзідыума ВРН Р. Лазаровіча і куратара Э. Крынскага, наведаў І і ІІ агульнаадукацыйныя ліцэі і падставовую школу № 9. Віцэ-міністр цікавіўся ўмовамі працы ў школах, падрыхтоўкай фізічна-хімічных і іншых школьных кабінетаў.

ДЗЕНЬ ЭНЕРГЕТЫКА

2 верасня больш двух тысяч энергетыкаў Беласточчыны адзначалі сваё штогадовае свята — Дзень энергетыка. У сувязі з гэтым святам энергетыкі Беласточчыны абавязаліся выканаць свае гадавыя заданні да 15 снежня. У тэатры імя Вянгеркі адбылося ўрачыстае пасяджэнне. Энергетыкі запрасілі на сваё свята дэлегацыю гродзенскіх энергетыкаў на чале з дырэктарам «Гродэнерга» Іванам Чыжонкам, які перадаў сваім беластоцкім калегам сардэчныя пажаданні і ўручыў ім падарунак ад гродзенцаў. Заслужаныя энергетыкі атрымалі высокія дзяржаўныя ўзнагароды. Падсумавана было таксама спаборніцтва паміж раёнамі за першы квартал гэтага года. Першае месца і пераходны сцяг заваяваў раён Элка.

МІЖНАРОДНЫ ПЛЕНЕР

4 верасня ў Белавежы адбылося ўрачыстае адкрыццё Міжнароднага пленера мастакоў. Гэта ўжо восьмая чарговая сустрэча мастакоў пэндзля ў Белавежскай пушчы. Сёлета на пленер з'ехалася каля 30 мастакоў з розных краін свету.

ГАНАРОВАЯ АДЗНАКА

Агульнаадукацыйны ліцэй у Міхалове першы ў ваяводстве атрымаў ганаровую адзнаку «Заслужаны для ЗБоВіД». Гэтае адзначэнне школы супала са святкаваннем 25-годдзя працы школы і ўручэннем ёй школьнага сцягу. У школе ўжо шэраг гадоў вельмі добра працуе гістарычны гурток пад кіраўніцтвам настаўніка Я. Пікулінскага. Вучні сабралі шэраг гістарычных матэрыялаў аб сваёй мясцовасці, вядуць хроніку дзейнасці мясцовага гуртка ЗБоВіД, запісваюць успаміны і біяграфіі ветэранаў. Адзнаку ўручыў прэзас аддзела ЗБоВіД палкоўнік Я. Анацік.

ЗАКЛІК БУДАЎНІКОЎ

Будаўнічыя прадпрыемствы гарадскога будаўніцтва паспяхова выконваюць свае гадавыя планы. У апошнія дні яны выступілі з заклікам да ўсіх будаўнікоў нашага ваяводства добрай працай сустрэць надыходзячы красавік з'езд будаўнікоў і VII кангрэс прафсаюзаў. Самі яны абавязаліся яшчэ ў гэтым годзе аддаць у карыстанне дадаткова 30 кватэр і паставіць будынак у сырым стане жылой плошчай больш 3 тысяч квадратных метраў. Будуць працаваць яны і пры будове плывальнага басейна і цэнтра святочнага адпачынку. (яч)

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 10. IX.
8.10 Program dnia. 8.15 „Przypominamy, radzimy". 8.35 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 9.00 „W imieniu Rzeczypospolitej" — film TVP („Stwka większa niż życie"). 10.00 XX Igrzyska Olimpijskie w Monachium. 11.30 „Królestwo w dżungli" — film dok. ang. („Czas i ludzie"). 12.15 Dziennik TV. 12.35 „Przemiany". 13.05 Dla dzieci: I. Wilkowski — „Powrót bajki" („Ula i świat"). 13.35 PKF. 13.50 XX Igrzyska Olimpijskie w Monachium. 20.30 Dziennik TV. 21.05 „Ryzykowna transakcja" — film ang. („Wielki napad"). 21.55 „Teleplastikon" — program kabaretowy. 23.00 XX Igrzyska Olimpijskie w Monachium.

Poniedziałek 11.IX.
16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 17.55 „Tablica czy telewizor" — program inaugurujący rok szkolny. Wystąpienie Ministra Oświaty i Wychowania. 18.25 „Opowieść starego Czabana" — film Tele-Aru. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 Letni Przegląd Teatru TV: „Epilog Norymberski". Scenariusz i reż. — J .Antczak. 22.25 Dziennik TV.

Wtorek 12.IX.
8.55 „Plemię, które trzeba ocalić" — film dok. ang. 10.00 Dla szkół: (kl. IV) „Zamek Królewski w Warszawie". 10.20 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski — H. Ibsen — „Nora". 11.25 Przerwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 „Droga do szkoły gminnej" — program red. wiejskiej. 17.10 „Oferty". 17.30 Telewizyjny Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.00 „Przypominamy, radzimy". 20.05 „Plemię, które trzeba ocalić" — film dok. ang. 21.10 „Kontakty". 21.40 Recital gitarowy Narcise Yopes (Hiszpania). 22.10 Dziennik TV.

Środa 13.IX.
9.00 „Magdalena" — film fab. ang. 9.55 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „Miary". 10.25 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. VII—VIII) Wychowanie plastyczne — „Jak patrzeć na malarstwo". 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Historia — „Droga do ojczyzny". 12.25 Przerwa. 12.45 echanizacja Rolnictwa. 13.50 „Wybieramy zawód". 14.10 Przerwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 Dla dzieci: „Latający Holender". 17.05 Dla dzieci: E. Bramall — „Lalki w ręku mistrza". 17.40 Magazyn Medyczny. 18.05 „Sylwetki X Muzy" — Małgorzata Braunek. 18.30 TV Kurier Warszawski. 18.50 „Makroregion" — program publ. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Magdalena" film fab. ang. 21.00 „Świat i Polska". 21.40 Reportaż z międzynarodowego spotkania młodzieży muzycznej (NRF). 22.30 Dziennik TV. Wiadomości sportowe.

Czwartek 14.IX.
8.15 Matematyka w szkole: „Zbiory" (II). 8.45 Przerwa. 9.00 Dla szkół: (kl. I lic.) Język polski — „Poezja średniowieczna". 9.30 Przerwa. 9.55 Dla szkół: (kl. VI) Historia — „Na wiślanym szlaku". 10.25 Przerwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 18.45 Magazyn ITP. 18.00 Program publicystyczny. 18.30 TV Kurier Białostocki. 18.50 „O Wilusiu, sanacji i Adolfie Hitlerze" („Historia polskiej karykatury") — felieton E. Lipińskiego. 19.10 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Fałszywe dolary" — film fab. franc. 21.50 „Jesień 72" — rep. z Krajowych Targów Poznańskich. 22.30 Dziennik TV. Wiadomości sportowe.

Piątek 15.IX.
8.20 „Poranki młodości" —film fab. rum. 9.55 Dla szkół: (kl. VI) Geografia — „Mapa Polski". 10.25 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. VII—VIII) Wychowanie techniczne — „Praca indywidualna i zespołowa". 11.25 „Emocje Surfingu" — film dok. („Człowiek i morze"). 11.45 Przerwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik TV. 16.40 Dla dzieci: „Pora na Telesfora". 17.35 „Nie tylko dla pań". 17.55 Program popularno-naukowy. 18.25 TV Kurier Mazowiecki. 18.45 „Gramy o telewizor" — teleturniej. 19.05 „Turystyka i wypoczynek". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Emocje Surfingu" — film dok. („Człowiek i morze"). 20.30 „Kraj". 21.10 Teatr TV na świecie: „Okropnie nieprzyjemna sytuacja" — widowisko TV Czechosł. 22.10 Dziennik TV. Wiadomości sportowe.

Sobota 16.IX.
8.50 „Zamieńmy się mężami" — film fab. USA. 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Geografia — „Polacy na Spitzbergenie". 11.25 Przerwa. 15.50 Program dnia. 15.55 Program I proponuje. 16.15 Redakcja szkolna zapowiada. 16.30 Dziennik TV. 16.40 Dla młodych widzów: „Czy lubisz wiersze?". 17.20 „Spotkania z przyrodą". 17.45 „Drogi współczesności". 18.35 „Godzina Orfeusza" — mag. aktualności muzycznych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 „Gwiazdy estrady i ekranu — czytelnikom Trybuny Ludu". 22.00 Dziennik TV. Wiadomości sportowe. 22.25 „Zamieńmy się mężami" — film fab. USA.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek, 8 września
8.25 Film fab. 10.00 Olimpiada. 12.00 Koncert. 12.30 Film dokument. 14.45 Program dnia. 15.10 Cyrk. 15.50 Panorama nowin. 16.10 Film dokumentalny. 19.00 Czas. 19.30 Olimpiada.

Sobota, 9 września
7.05 Program dnia. 7.45 Przegląd międzynarodowy. 8.00 Hokej. Kanada — ZSRR. 10.00 Olimpiada. 12.00 Spotkania muzyczne. 13.00 Piłka nożna. „Dynamo" (Mińsk) — „Nieftczy" (Baku). 14.00 Koncert. 15.00 Zdrowie. 15.30 Filmy animowane. 16.00 Nowiny. 16.10 Szkatułka muzyczna. 16.50 L. Sobinow. 17.20 Nowiny. 17.35 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Olimpiada.

Niedziela, 10 września
7.00 Program dnia. 8.15 Kiosk muzyczny. 8.45 Filmy animowane dla dzieci. 9.40 Film animowany dla dzieci. 10.00 Olimpiada. 12.00 Dla żołnierzy. 12.55 Film fab. 14.05 Białe i czarne. 15.00 Klub filmowy. 16.00 Nowiny. 16.10 Koncert. 17.30 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Olimpiada.

ЛАГЕР "UNESCO"

Каля будынка Будаўляна-электрычнага тэхнікума ў Аўгустове — тры флагі. Апрача польскага — блакітны флаг Арганізацыі аб'яднаных нацый і — больш шматкаляровы — флаг Англіі. Увайшоўшы ў памяшканне, чуем польскую і англійскую мовы. Хтосьці з кіраўніцтва, сустрэўшы нас, інфармуе, што тут змяшчаецца лінгвістычны лагер «UNESCO». Удзельнікі яго — гэта ў асноўным моладзь беластоцкіх школ, якая тут дасканаліць сваё валоданне англійскай мовай. А англійскі флаг абазначае, што тут знаходзяцца англічане, а дакладней — грамадзяне Вялікай Брытаніі. Усяго 19 англічан. Чакаючы ўдзельнікаў, якія зараз павінны вярнуцца з-над возера, даведваемся аб самім лагеры.

Першыя інфармацыі атрымліваем ад А. Квачынскай і Е. Ярмантовіч — настаўніц англійскай мовы ў школах Беластока, а тут, у лагеры, выхавацельніц польскай моладзі.

UNESCO — Арганізацыя аб'яднаных нацый па справах асветы, навукі і культуры «патрануе» арганізацыі лінгвістычных курсаў для школьнай моладзі. Паколькі пры І-ым Агульнаадукацыйным ліцэі ў Беластоку існуе гурток прыяцеляў UNESCO, гэтая ж міжнародная арганізацыя апякуецца ліцэем. Праўда, у Польшчы ёсць многа школ, у якіх дзейнічаюць гурткі UNESCO і яны таксама хацелі б, каб на тэрыторыі іх ваяводстваў арганізаваць такі лагер — курс. Аднак выбар выпаў на Беласточчыну, а ў ёй — на нашую сталіцу адпачынку — Аўгустаў.

Праграму навучання на курсе апрацавалі настаўнікі — англічане. Фактычна яны і вядуць лагер паводле гэтай праграмы. Усе інфармацыйныя надпісы — на англійскай мове. Па-англійску гавораць усе між сабой. Зрэшты, мусяць гаварыць! Цэлы лагер падзелен на 10 груп па 8—10 чалавек. З кожнай з гэтых груп працуе адзін настаўнік — англічанін і адзін вучань — англічанін — яго асістэнт. Няма сшыткаў, ацэнак, урокаў. Проста гавораць па-англійску аб усім і ўсюды. Слухаюць на англійскай мове сапраўдных англічан аб жыцці, звычаях Англіі, гавораць на пляжы, гавораць па-англійску, калі гуляюць у кракет і калі танцуюць. Адным словам, нашыя вучні самі інтэнсіўна вучацца, каб магчы як найлепш гаварыць з англічанамі, а тыя не прапусцяць ніводнага няправільна сказанага слова.

Боб вядзе заняткі з дзяўчатамі.

Пасляабеднія заняткі адведзены адпачынку. Англічане вучылі і іншых гульняў. Нашыя вучні арганізавалі сваім настаўнікам канцэрт музыкі Шапена, танцы з поштай, дзе пісьмы пісаліся на англійскай мове, вучылі англічан польскіх народных танцаў, пабывалі з імі на многіх экскурсіях, паказалі, чым багатая і як жыве Беласточчына.

Размову з нашымі выхавацельніцамі трэба канчаць. Нас просяць на абед. За сталом таксама англійская мова. Сядаю ля аднаго з нашых знаёмых. Дзяўчына, якую ўсе тут называюць Бэф, падае руку на знак знаёмства і зараз жа называе маё і іншых імёны. Пры стале весела. Бэф гаворыць на ломанай польскай мове. Пайшлі анекдоты. Радасна, весела, мы ўжо амаль сябры. Толькі адно мне перашкаджае — я не ведаю англійскай мовы настолькі, каб магчы свабодна гаварыць. Між сабой па слову скажам, а апошняе паказваем на пальцах як нямыя, і ўся наша размова канчаецца пошукамі перакладчыка. Сімпатычным аказваецца Боб. Імення Бэф і Боб з'яўляюцца тут, у лагеры, шэфамі і па дыдактычных справах і кіраўнікамі англійскай кадры.

З размовы вынікае, што яны любяць нашу краіну і што ім вельмі падабаецца Аўгустоўшчына з яе азёрамі і цудоўнымі соснамі. Гаварылі яны гэта і падкрэслівалі, што іх выказванні абсалютна шчырыя, бо некаторыя з іх ужо былі ў іншых ваколіцах Польшчы і таму могуць параўноўваць. Боб выказаўся больш - менш наступна: падабаюцца мне тут людзі, а перш за ўсё польская моладзь. Здаецца, што яна больш дысцыплінаваная, чым брытанская. Здзіўляе мяне энтузіязм, з якім прыступае яна да вывучэння англійскай мовы. У вас у ліцэях моладзь вучыцца дзвюх моў, калі ў нашых — вывучае толькі адну замежную мову.

Зрэшты, (як пра сябе скажуць потым) Бэф — гэта напалавіну англічанка. Яна пражывае ў Шатландыі, а Боб родам з Уэльсу. Гэтыя нацыянальныя групы характарызуе перш за ўсё шчырасць, а не куртуазія, і таму іх словы непасрэдныя.

Лагер - курс UNESCO закончыўся. Раз'ехаліся вучні, паехалі англійскія настаўнікі. Засталіся уражанні і — перад усім — веданне мовы, звычаяў, культуры Англіі. Засталіся знаёмствы.

Нам, што не прымалі ўдзелу ў курсе, засталося цёплае ўражанне: наша Беластоцкая зямля, людзі і прырода вельмі высока ацэнены англічанамі.

А. Карпюк
фота Цаф — Сянько

Турызм з'яўляецца вельмі атракцыйнай формай актыўнага адпачынку. Асабліва ў апошні час узрастае зацікаўленне і запатрабаванне на гэтую форму адпачынку сярод жыхароў вёсак. Арганізацыяй, якая паклікана да таго, каб арганізаваць турызм, з'яўляюцца ЛЗС-ы.

Зразумела, што асноўнай часткай турыстычнай праграмы будуць розныя мерапрыемствы і іншыя масавыя акцыі. У сувязі з гэтым трэба сістэматычна павялічваць іх колькасць, пашыраць і ўатракцыйняць іх праграму.

Цяпер налічваецца ў Беластоцкім ваяводстве больш 1500 турыстычных секцый ЛЗС. Іх праца выглядае па-рознаму: адны працуюць, уводзяць новыя цікавыя формы працы, другія — слабенькія, але толькі таму, што не маюць ніякай (хаця б арганізацыйнай) дапамогі, а яшчэ іншыя фактычна існуюць толькі на паперы. У сувязі з гэтым вырашана, што ў бліжэйшых гадах не варта класці націску на колькаснае развіццё турсекцый на вёсцы. Наадварот, секцыі, якія міма аказанай дапамогі не пачнуць свае дзейнасці — распусціць.

Ваяводскае праўленне ЛЗС прапануе арганізаванне турыстычных клубаў ЛКТ. Пакуль *што плануецца* арганізаванне аднаго такога клуба ў Тыкоціне. ЛКТ будуць арганізаваны там, дзе існуе даволі шырокая турыстычная дзейнасць, дзе ёсць больш турыстычнага абсталявання і, зразумела, людзей, якіх можна ахапіць дзейнасцю клуба. Прадбачваецца, што такі клуб павінен займацца ўсебаковай турыстычнай дзейнасцю — мець розныя секцыі, з якіх будзе карыстаць насельніцтва навакольных вёсак.

Найлепшым месцам дзейнасці такіх клубаў будуць новыя камбінаты ПГР. Калі яны ўзнікнуць, ЛЗС і іншыя арганізацыі больш шырока выступяць з прапанований арганізацыі ЛКТ.

Так мяркуе Ваяводскае праўленне ЛЗС.

Нам здаецца, што гэта вельмі завужанае дзеянне, калі яно адносіцца толькі да камбінатаў ПГР. Ёсць жа ў нас шэраг мясцовасцей, хаця б Белавежа, Нарва ды і іншыя, якія не толькі могуць спаўняць вышэй указаныя ўмовы, але павінны развіваць турыстычную дзейнасць, бо ў іншым выпадку іх вельмі апярэдзіць час. ЛЗС абавязаны дайсці да гэтых мясцовасцей, пагаварыць з людзьмі, запрапанаваць.

Турыстычная дзейнасць фактычна дзеліцца на два перыяды: асенне-зімовы і вясенне-летні.

Аказваецца, што асенне-зімовы перыяд стварае асабліва спрыяючыя ўмовы інтэнсіфікацыі турыстычнай дзейнасці ў вясковым асяроддзі. У сувязі з гэтым прадбачваецца шырэйшае арганізаванне экскурсій да суседніх эльзэтэсаў, гурткоў ЗМВ або *супольных* турпаходаў да найцікавейшых мясцовасцей і помнікаў старадаўнасці. Турсекцыі будуць шырэй уключацца ва ўсеагульную акцыю «Дамовімся на зімовую нядзелю». Тут прадугледжваецца не толькі сустрэча моладзі, але і ангажаванне да ўдзелу ў гэтых мерапрыемствах старэйшых жыхароў вёсак. І тут шырокае поле ўсім дзеячам, арганізацыям, *розным установам*, дзейнічаючым у вясковым асяроддзі. Пры арганізацыі такіх мерапрыемстваў неабходна выкарыстаць да максімума мясцовыя абрады і звычаі. Зразумела, каб выкарыстаць, трэба іх знаць, а дзеля гэтага неабходна, каб знайшоўся хтосьці, хто запісаў бы і апісаў гэтыя найстарэйшыя абрады. А можа гэта прыцягнула б горад да ўдзелу ў такіх мерапрыемствах?

Турыстычная дзейнасць у вясенне-летнім перыядзе будзе палягаць на экскурсіях да суседніх ЛЗС-аў, арганізацыі вандроўных лагераў «Шляхам ведаў і прыгод», арганізаванне сплываў і плывацкіх алімпіяд, якія даюць магчымасць здабыць плывацкую карту. Аднак найбольш масавай формай астанецца арганізаванне святочнага адпачынку старэйшаму насельніцтву вёскі з шырокай турыстычна-спартыўна-забаўнай праграмай.

Усюды тут шырокае месца можа знайсці бэгэкатоўская дзейнасць: ад вышукоўвання найстарэйшых абрадаў па артыстычную частку мастацкіх калектываў.

А. Карпюк

◆ ПАСЛЯ ПЛЕНЕРУ ◆

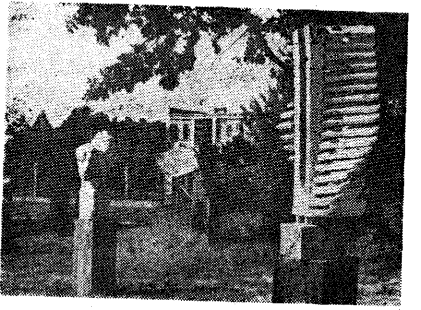
У традыцыю ўвайшлі ўжо белавежскія пленеры, у якіх прымаюць удзел мастакі і скульптары з усяе Польшчы, а нават са шматлікіх замежных краін. Ствараюць яны тут свае карціны і выконваюць разьбу па дрэву, а працы іх потым разыходзяцца па ўсім свеце, расслаўляючы белавежскі пейзаж.

Сёлета быў гэта ўжо шосты Міжнародны пленер пад лозунгам «Разбярскія сустрэчы Гайнаўка - 72», арганізаваны пад патранатам Міністэрства культуры і мастацтва, ВКЗЗ і гайнаўскіх прадпрыемстваў драўніннай прамысловасці. Удзельнічала ў ім 21 артыстаў. У набытку пленеру знайшлося некалькі дзесяткаў скульптур розных стыляў і мастацкіх напрамкаў ад чыстага рэалізму да чыстай абстракцыі, прататыпаў мэблі, дэкаратыўных элементаў да памяшканняў, а нават вельмі цікавых цацак з дрэва. Сярод скульптур ёсць многа новых, арыгінальных цікавых прапаноў, заінспіраваных незвычайным белавежскім кліматам і найлепшым матэрыялам, якім з'яўляюцца розныя гатункі дрэў.

Выстаўка прац арганізавана ў агародчыку, на тэрасе і ў клубным зале Дома настаўніка.

Варта адзначыць, што ў недалёкай будучыні будзе створана галерэя, у якой артысты-скульптары будуць мець магчымасць экспанаваць свае творы.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага

ЯК ЗМАГАЛІСЯ ЗА ЎРАДЖАЙ

АПЕРАЦЫЯ „ЖНІВО"

НАЛ — нялагерная летняя акцыя гарцэрства. Як кожны год, усе тыя, хто не карыстаў з лагераў ці іншых форм арганізаванага адпачынку, прыймаў удзел у «нялагерным леце». Адным з заданняў, якія выконвалі гарцэры ў часе канікулаў, была аперацыя «Жніво».

Пераглядаю рапарты паасобных застэмпаў і прыходзяць мне на думку, быць можа, недарэчлівыя параўнанні: працы застэмпу нялагернага лета з Старакорніна з працай у Фрамборгу. Вядома, праца ў Фрамборгу больш эфектыўная, але... вернемся да груп нялагернага лета.

Сёлеташняе жніво — выключна цяжкае. Гарачыня і дождж, дождж і гарачыня. Лічылася кожная дапамога. Гарцэры спісваліся як маглі найлепш. Застэмп Зосі Вакулы з калёніі Мялешкі праз 5 гадзін працаваў пры ўстаўлянні снапоў у двух найбольш патрабуючых дапамогі гаспадароў. Гарцэры з Бахуроў, якімі кіравала Валя Буйко, даносілі жанцам зробленыя імі напіткі, зносілі і стаўлялі снапы, зграбалі на полі калоссе.

Знаходлівасці гарцэраў з нялагернага лета не было граніц. Застэмп «Чырвоныя бэрэты» са Старакорніна пад кіраўніцтвам застэмповай Весі Божка арганізаваў «зялёнае прадшколле», апякуючыся дзецьмі з вёскі, каб мамы «малышоў» маглі спакойна працаваць у полі. Але вядома, што гаспадары часта мусяць прыходзіць з поля, каб накарміць свіней ці птушак. Гарцэры са Старакорніна ўзялі апеку над гэтым дабыткам, дакормліваючы яго і паіўшы, калі старэйшыя былі ў полі. Старакорнінскія гарцэры зрабілі паход у лес, дзе вызбіралі параскіданае шкло і закапалі яго, *запабягаючы тым самым пажарам лесу.*

Тамара Шварц з Новаберазова кіравала застэмпам «Турыстак». У часе аднаго з паходаў «На світанні» па лясное руно назбіралі грыбоў і ягад. Прадалі гэта ў пункце скупкі «Лес». Зарабілі 200 злотых. За гэтыя грошы купілі фруктаў на кампот жанцам і пляжовы мяч. Апалолі буракі 73-гадовай бабулі.

(Працяг на стар. 5)

Пачатак на стар. 1

Актыўная моладзь

— А як у вас складваецца супрацоўніцтва гуртка БГКТ з грамадскай бібліятэкай? — пытаю.

— Я — абсальвентка Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы і беларуская літаратура не толькі блізкая для мяне, але я яе проста люблю. Хачу, каб беларуская кніга траплялa ў рукі кожнага чытача. Дзеля гэтага арганізую вечарыны, агляды беларускай кнігі. Пасля іх творы беларускіх пісьменнікаў лягчэй знаходзяць чытача. У бібліятэку ка мне, сакратару гуртка БГКТ, часценька заглядаюць нашыя гурткоўцы. І пры нагодзе я ім заўсёды прапаную што-небудзь цэннае і цікавае з беларускай літаратуры. І хоць выбар кніг на беларускай мове ў нас невялікі, але чытачоў прыбывае. Найбольшай папулярнасцю карыстаецца трылогія Я. Коласа «На ростанях» і дзіцячая літаратура.

— Неўзабаве пачнецца новы культурна-асветны сезон. Ці ваш гурток падумаў ужо што-небудзь?

— Год таму ў нас дзейнічаў драматычны калектыў, і мы паставілі «Пінскую шляхту» В. Дуніна-Марцінкевіча. У мінулую зіму збіраліся паставіць «Ветэрынар паняволі» В. Ардава. Раздзялілі ролі, але нашыя «акторы» былі вельмі ж упросныя, і п'есу паставіць не ўдалося. У наступаючым годзе зробім усё магчымае, каб такое не паўтарылася, і драматычны гурток мусіць што-небудзь паставіць. У нас жа такая прыгожая традыцыя ў драматычнай дзейнасці. Калісьці штогод ставілі і то добрыя п'есы. Хочам таксама бліжэй супрацоўнічаць з моладдзю з суседняй вёскі Крывая. Супольна будзе лягчэй разгарнуць культурную дзейнасць.

— А чым мог бы вам памагчы ў гэтым гайнаўскі аддзел і Галоўнае праўленне БГКТ?

— Перад усім нам патрэбна дапамога інструктара па мастацкай самадзейнасці. Каб хоць раз у месяц, здаецца, заглянуў да нас чалавек, які падвучыў бы ды параіў нашым «акторам» што і як рабіць — гэта была б вялікая справа. Ну і каб лягчэй было дзе пазычыць тэатральныя і беларускія народныя касцюмы — гэта таксама вельмі дапамагло б нам. Запрашаем да нас кінаперасоўку Таварыства з савецкімі фільмамі. Вельмі ж папулярныя ў нас савецкія фільмы. І надта ж хочам паглядзець ды паслухаць нашую «Лявоніху». Просім таксама, каб наведалі нас беларускія літаратары з «Белавежы». Словам, хочам, каб да нас у Чыжы заглядалі часцей людзі звонку, а мы таксама дамо свой уклад у тутэйшае культурнае жыццё.

Калі я выязджаў з Чыжоў, у мяне складвалася ўражанне, што сапраўды мясцоваму гуртку БГКТ, які налічвае 56 членаў, пад сілу стаць вядучым гуртком у ваколіцы, дастойным звання гуртка, што дзейнічае ў сядзібе гміны.

Размову правёў Мікалай Гайдук

Фота — В. Бура

Пачатак на стар. 1

Людзі стальных дарог

калі заканчваецца працоўны дзень. На дарогах да Чарэмхі, Кузавы, Ставішчаў і іншых навакольных вёсак лічыць іх можна на сотні. Ва ўстановах і прадпрыемствах чыгуначнага вузла Чарэмха працуе звыш 1200 чалавек. Усюды аднатоўваецца добрая, ахвярная іх праца, высокі працоўны ўздым, творчая ініцыятыва ў рэалізацыі накрэсленых планаў. І служба руху і дарожная служба, і вагонная служба, і служба забеспячэння сувязі, і паравознае дэпо, і шпаланасычальня, і іншыя калектывы — паспяхова выконваюць узложаныя на іх заданні. Нягледзячы на тое, што тут кожная ўстанова і кожнае прадпрыемства з'яўляецца самастойным (бо мае сваё аддзельнае кіраўніцтва, сваю партыйную арганізацыю і сваю прафсаюзную раду прадпрыемства), аднак існуе патрэбная гарманійнасць працы, разуменне ўзаемна звязанай дзейнасці.

Каардынатарам гэткай дзейнасці з'яўляецца партыйны камітэт, які ўзначальваецца многагадовым таленавітым партыйным работнікам Іванам Бяляўскім. Вялікая яго заслуга ў развіцці паасобных прадпрыемстваў Чарэмхі! Карыстаецца ён тут вялікім аўтарытэтам. Калі мы зайшлі ў яго кабінет, ён меў тэлефонную размову з Беластокам, дамагаўся, каб людзі, якія вылучаюцца ў працы і грамадскай дзейнасці, 9-га верасня — у Дзень чыгуначніка — былі ўзнагароджаны адзнакай «Заслужаны Беласточчыне». Дзякуючы таварышу Бяляўскаму, дзякуючы многім іншым таварышам, якія душу і сэрца аддаюць для развіцця сваіх прадпрыемстваў і ўстаноў — Чарэмха стала буйным цэнтрам чыгуначнікаў. Тут цяпер ёсць вялікі паравозны і вагонны парк. 40 паравозаў у ведамстве чарэмхаўскага вузла. Абслугоўвае іх 105 машыністаў і 109 памочнікаў і шмат кандуктараў, сярод якіх працуе многа дзяўчат.

У гэтай мясцовасці слабаякасныя землі. Жыхары вёсак гэтай ваколіцы маюць дзе працаваць. Шпаланасычальня дае працу 170 асобам. У нядаўна адбудаваным і добра абсталяваным паравозным дэпо працуе 442 асобы. А будзе тут у будучыні працаваць яшчэ значна больш людзей, таму што другая частка дэпо яшчэ ў будове. І неабходна ў гэтым месцы сказаць аб тым, што чыгуначныя ўлады занядбалі гэту будову. Работы распачатыя на ёй у 1967 годзе. Мінула ўжо пяць год і яшчэ пройдзе шмат часу, таму што ў бягучай пяцігодцы пабудова не будзе закончана. Неяк праз увесь час выпадае яна з дзяржаўных інвестыцый. Але ўжо ёсць запэўненне, што ў наступнай пяцігодцы гэтая інвестыцыя будзе зрэалізавана. У наступнай пяцігодцы будзе таксама пабудаваная чыгуначная станцыя, якая ўпрыгожыць выгляд вялікага чыгуначнага вузла.

Многа ўвагі ўдзяляюць партыйныя і прафесіянальныя арганізацыі і бытавым праблемам. У перадз'ездаўскай дыскусіі былі абмеркаваны і сфармуліраваны ў форме пастулатаў такія справы як: будова начлежнага памяшкання для кандуктарскіх дружын, будова ясляў, будова спецыяльнага памяшкання для працаўнікоў дарожнай службы і манеўраных дружын. Разважаюцца таксама такія пытанні як: жыллёвае будаўніцтва ў Чарэмсе, патрэбы павышэння адукацыі да сярэдняй многіх працаўнікоў чарэмхаўскага чыгуначнага вузла. 60 важных прапаноў зарэгістравана ў перадз'ездаўскі перыяд. Усе яны ў адпаведным часе будуць выконвацца і вядомыя ўжо тэрміны. Гэта прычыніцца да значнага ўзросту хуткасці чыгуначнага транспарту, да павелічэння правазной і прапускной здольнасці гэтага вузла. Тады ўжо напэўна будуць ліквідаваны такія прымітыўныя абсталяванні, як ручное рэгуліраванне чыгуначных стрэлак і ўстарэўшыя спосабы сігналізацыі.

Нягледзячы на гэтыя і яшчэ іншыя недахопы, чарэмхаўскі чыгуначны вузел працуе добра. Людзі, якія пасрэдна ці непасрэдна прычыняюцца, каб чыгунка выконвала з кожным годам большыя заданні, праяўляюць ахвярнай працай свой патрыятызм, сваю любоў да нашай сацыялістычнай радзімы — Народнай Польшчы.

У сённяшняй публікацыі мы пазнаёмім вас, чытачы, з біяграфіямі некаторых чыгуначнікаў, якія немалую ролю адыгрываюць на чарэмхаўскім вузле.

Машыніст Уладзімір Прыступюк

Ён першы сакратар партыйнай арганізацыі ў дэпо, член партыйнага камітэта прадпрыемства і член павятовага камітэта ПАРП у Гайнаўцы. Нарадзіўся ў 1933 годзе ў Гайнаўцы. Там увесь час жыве. Бацька яго ў 1941 годзе служыў у Савецкай Арміі ў Сямяцічах і там недзе загінуў ад нямецкай кулі. Нялёгкае было яго дзяцінства. Прышлося яму нават наймацца за пастуха. Пасля вучоба ў гайнаўскай слёсарскай школе, затым праца на пасадзе слёсара ў чарэмхаўскім дэпо. Пазней ён — ужо памочнік машыніста (вядома, закончыўшы адпаведны курс) і затым — машыніст. Водзіць ён пасажырскі дызельны цягнік M42 № 255. Зразумела, што гэта вялікая адказнасць: ад яго, перш за ўсё, залежыць добрая язда пасажыраў і іх жыццё.

Уладзімір Прыступюк улюбёны ў сваю работу, шануе сваю машыну і вельмі задаволены, што ўрэшце перайшоў працаваць з паравога на дызельны паравоз, у якім чысціня і можна ездзіць пад гальштукам.

— Вам як машыністу, што найбольш прыйшлося перажыць падчас сваёй працы? — запытаў я Уладзіміра Прыступюка.

І пачаў ён расказваць аб тым, як 31 кастрычніка 1970 года ўязджаў у Седльцы. Семафор быў адкрыты. У адлегласці не больш, як 70 метраў заўважыў вагоны. Раптоўна загамаваў і схапіў памочніка, каб разам з ім як найхутчэй упасць на падлогу, бо гэта змяншае ўдар. Гэтае раптоўнае гамаванне пашкодзіла машыне, але людзям амаль не. Толькі пяць асоб мелі лёгкія скалечанні цела.

Кожны месяц Уладзімір Прыступюк праязджае сваім дызельным дасканалым паравозам у сярэднім каля 4 тыс. км. Адпраўляе яго да работы і сустракае жонка Ніна, пяцігадовая Еля і дзесяцігадовы Віктар.

Васіль Раманчук і Ёзік Дубковіч

Яны 1927 года нараджэння. Першы з вёскі Кузава, другі з вёскі Чарэмха. Лёс іх падобны. Разам у 1944 годзе немцы забралі іх у лагер у Галавеску (Бельск Падляшскі). Там прышлося шмат перажыць здзекаў, але неяк удалося застацца жывымі. Пасля вызвалення яны працуюць у дэпо (Раманчук ад 1945, Дубковіч ад 1950 года). Адзін і другі пасля з'яўляюцца памочнікамі машыністаў, а затым і машыністамі. Праехалі на сваіх паравозах каля 500 тысяч кіламетраў. Таварыш Раманчук ад 1967 года працуе дыспазітарам паравозаў. Выконваў і выконвае некалькі адказных грамадскіх функцый. Цяпер з'яўляецца членам партыйнага камітэта і грамадскім суддзёю (лаўнікам) у павятовым судзе ў Бельску Падляшскім.

Таварыш Дубковіч з'яўляецца ўжо 12 год старшынёй рады прафсаюзаў у паравазоўні. Апрача таго таксама выконваў і выконвае шэраг грамадскіх абавязкаў. Цяпер ён і член партыйнага камітэта і член прэзідыума ПРН і ў школе — старшыня бацькоўскага камітэта і член дысцыплінарнай камісіі пры дырэкцыі чыгункі ў Варшаве.

В. Раманчук і Е. Дубковіч неаднойчы былі ўзнагароджаны.

Злева направа: Ёзік Дубковіч, Іван Бяляўскі і Васіль Раманчук.

Тэкст і фота М. Хмялеўскі

Беларуская літаратура

Аляксандар Барычэўскі

Перыяд XIX стагоддзя

Францішак Багушэвіч

Частка III

У адваротнасці да Чачота і Марцінкевіча, якія хацелі ўдасканаліць беларускага селяніна маральна, Ф. Багушэвіч імкнуўся ўдасканаліць яго нацыянальна. Праўда, Багушэвіч таксама, як і яго літаратурныя папярэднікі, закранае такія праблемы як: п'янства, лянота, неахайнасць і асуджае гэтыя рысы ў характары селяніна. Услед за Чачотам і Марцінкевічам закранае ён таксама праблему народнай нядолі. У адрозненне, аднак, ад тых пісьменнікаў, якія лічылі, што селянін можа пазбыцца нядолі шляхам самадасканалення і супрацоўніцтва з панамі, Багушэвіч лічыў, што прычына сялянскай нядолі ляжыць па старане паноў і існуючай грамадскай сістэмы. Гэтым тлумачыцца характар фрагменту прадмовы Багушэвіча да зборніка «Смык беларускі», у якім пісьменнік гаворыць: «Здарывалася і мне чытаць і ксёнжачкі, хоць не надта старыя, друкаваныя нават, якогась пана Марцінкевіча, але ўсе як бы смеючыся з нашага брата пісаны». У гэтым сцвярджэнні заключаецца вострае асуджэнне ідэйнага боку творчасці Марцінкевіча. Значыць, Багушэвіч свядома шукаў новай інтэрпрэтацыі сялянскага жыцця, свядома акрэсліваў класавыя прычыны сялянскай нядолі, свядома паказваў шлях нацыянальнага вызвалення беларуса. Творчасць Багушэвіча не з'яўляецца стыхійным працэсам. Гэта працэс перадуманы і запраграміраваны. Пісьменнік не раздзяляе свайго таленту, натхнення і ідэалогіі паміж паноў і сялян. Ён пісьменнік аднаго класа. Класа сялянскага. Так, Багушэвіч — гэта ідэолаг беларускага сялянства, гэта паэт сялянскага стогну і болю. Нацыянальнае і сацыяльнае злілося ў творчасці паэта ў адно рэчышча. Не можа быць сапраўды вольным чалавек, вызвалены эканамічна, але зняволены нацыянальна, таксама як не можа быць вольным чалавек, незалежны нацыянальна, але закабалены эканамічна. Гэтая дыялектычная формула, хаця і не высказаная Багушэвічам, прабіваецца праз усю творчасць паэта.

Любоў да зямлі роднай і сацыяльнай роўнасці акрэсліла характар творчасці Багушэвіча. Нягледзячы на ўсё гэта, у падыходзе Багушэвіча да селяніна выступаюць народніцка-сентыментальныя схільнасці. Сялянскі герой Багушэвіча наогул пасіўны. За яго прамаўляе найчасцей сам аўтар. Ад імя селяніна атакуе паэт паноў, чыноўнікаў, суд, усю грамадскую сістэму. Самастойнае сялянскае абурэнне, пратэст, пастулаты — выступаюць рэдка. Зрэшты, і сам Багушэвіч не меў ясна акрэсленага ідэйнага светапогляду. Быў ён паэтам негацыі. Ведаў чаго не хоча, але не ўмеў акрэсліць спосабаў рэалізацыі сваіх пастулатаў. Быў ён рашучым праціўнікам феадалізму і капіталізму, але не зразумелай яму была ідэя сацыялізму.

Творчасць Багушэвіча прыпала на пераломны перыяд. На вачах пісьменніка ўпала паншчына і нарадзілася новая грамадская сістэма — капіталізм. Так, усеўладнае панаванне капіталізму палохала паэта. Бачыў ён, што жыццё селяніна не палепшылася. На месцы пана і яго выслужнікаў нарадзілася магутная машына царскай бюракратыі. Больш спраўнае, больш аператыўнае і дынамічнае, чым паншчынная сістэма, але не менш антынароднае, чым паншчына. Багушэвіч кіраваў свой гнеў і абурэнне супраць рэштак паншчыны і супраць новай капіталістычнай сістэмы. Творчасць пісьменніка, несумненна, вучыла крытыцызму і нянавісці да сістэмы. Багушэвіч усё жыццё задумоўваўся над парадоксам сістэмы, у якой селянін, тварэц усіх матэрыяльных вартасцей, пазбаўлены права карыстацца вынікамі сваёй працы. У гэтым заключалася галоўная несправядлівасць веку. Супраць яе скіраваў свой гнеў пісьменнік. Паэзія Багушэвіча сумная. У многіх праграмных вершах, асабліва ў «Маёй дудцы» і «Смыку», пісьменнік многа разоў паўтарае думку, што хацеў бы, каб яго паэтычныя інструменты ігралі весела. Аднак жыццё, якое заўсёды дыктуе настроі паэзіі, загадвае яму іграць сумна. Такім чынам паэт ставіць у непасрэдную залежнасць характар сваёй паэзіі ад характару народнага жыцця. Няма сумненняў: Багушэвіч не мае сабе роўных ва ўсёй беларускай літаратуры, і на працягу цэлага XIX стагоддзя, калі гаворым аб адэкватнасці літаратуры ў адносінах да жыцця. Адзінства мастацкага слова з жыццём у выпадку Багушэвіча — поўнае.

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

АНАТОЛЬ ЛЯЎШУК

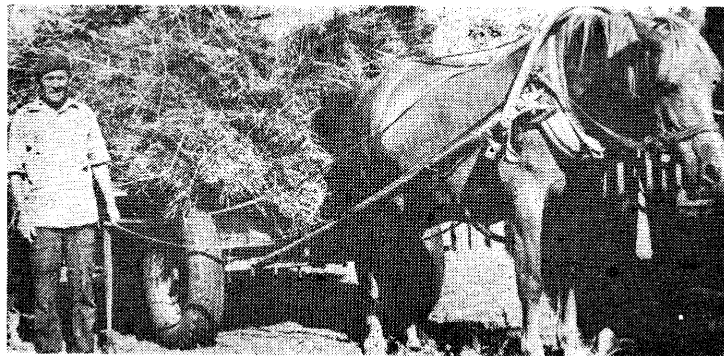
Анатоль Ляўшук з Юшкавага Груда Беластоцкага павету выконвае шмат грамадскіх функцыяў. Ужо дзесяць гадоў ён з'яўляецца солтысам, пяць гадоў выконвае абавязкі старшыні ў мясцовым сельгасгуртку і другі год абавязкі сакратара грамадскага камітэта партыі. Усе гэтыя грамадскія абавязкі не перашкаджаюць яму быць таксама прыкладным гаспадаром.

Анатоль Ляўшук вядзе 15-гектаровую гаспадарку. Каля пяці гектараў зямельных угоддзяў абсявае ён жытам і збірае яго ў сярэднім 80 коп. Ураджі збожжавых культур складаюць у яго ў сярэднім па 22 цэнтнеры з 1 га. Ячмень сыпнуў сёлета 33 цэнтнеры з 1 га. На гэты год Анатоль Ляўшук закантрактаваў 2 гектары жыта і прадаў яго дзяржаве больш 2.000 кілаграмаў. Калі гаварыць аб жывёлагадоўлі, дык Анатоль Ляўшук гадуе перш за ўсё кароў. Цяпер мае іх сем штук, у тым ліку чатыры дойныя, ад якіх малако прадае ў мясцовым пункце скупкі малака.

Пасля меліярацыі аб'екту «Руднік» значна павялічылася колькасць сена з акалічных сенажацяў і Анатоль Ляўшук намераны павялічыць у сябе гадоўлю кароў. З гэтай мэтай пабудаваў ён новыя сельскагаспадарчыя будынкі — абору і клуню. З думкай аб павелічэнні пашы, Анатоль Ляўшук ужо пару гадоў вядзе доследныя палеткі з жытам і на сенажаці.

Варта адзначыць, што працу на гаспадарцы Анатоль Ляўшук стараецца механізаваць. Аблягчае ён яе пры дапамозе «кулковых» і ўласных сельскагаспадарчых машын. Мае ў сябе электрарухавік, млынок на асыпку, крайзэгу, шырокамалотку, касілку, зграбалку і іншыя сельскагаспадарчыя машыны.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкі

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

БЫТАВАЯ

ТАМ НА ГО-РЫ, ПО ДО-ЛІ-НАХ ГО-ЛУ-БЫ ЛІ-ТА-ЮТ
ШЧЭЙ РОС-КО-ШЫ НЫ ЗА-ЖЫ-ЛІ, ВЖЭ ЛІ-ТА МЫ-НА-ЮТ

Там на горы, по долінах голубы літают,
Шчэ й роскошы ны зажылі, вжэ літа мынают.
Шчэ й роскошы ны зажылі, вжэ літа мынают.

— Літа мої молодыі, вырнытэся в госты,
Хоть я сама ны богата — хата на помосты.
Хоть я сама ны богата — хата на помосты.

— Ны вырнэмся, ны вырнэмся, бо ныма до чого:
Было змалу шановаты здоровечка свого.
Было змалу шановаты здоровечка свого.

Ад Внучко Анны, 1904 года нараджэння, вёска Чарэмха, Гайнаўскага павету, запісаў 17 мая 1972 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Сяргей Лукашук.

(Працяг са стар. 3)

Аперацыя „жніво"

Цікава праводзілі час гарцэры застэмпу «Бізоны» з Белавежы. Зрэалізавалі яны ўсе паходы, прапанаваныя гарцэрскай газетай «Свят млодых». «Бізоны» прынялі на сябе апеку над рэдкімі экземплярамі прыроды, фатаграфавалі іх, збіралі розныя даныя — цікаўнасці для гарцэрскага турыстычнага праваднікa (цікавыя людзі, помнікі старадаўнай культуры). Матэрыялы гэтыя будуць выкарыстаны пры арганізацыі ізб народнай памяці.

Застэмп Галі Бадавец з Рагачоў арганізаваў цікавую базу ў лесе за сялом. Тут адбываліся зборы застэмпу, абсуджалі планы дзейнасці. Гарцэркі запрашалі да сябе дзяцей з дзяцінца, існуючага ў школе.

Вось толькі некаторыя прыклады дзейнасці гарцэраў з нялагернага лета. Магчыма, што іх, вясковых дзяцей, чыны не так аж эфектыўныя, але дзякуючы часта толькі ім не загарэўся лес, завезена апошняя фура збожжа перад дажджом. Не цаніць гэтай іх працы немагчыма.

А. К.

У цісках бюракратыі...

Пачалося ад таго, што сельскагаспадарчы гурток у вёсцы Зверкі, Беластоцкага павету, рашыў пабудаваць для сваёй тэхнікі адпаведную базу. Мерапрыемства ў гаспадарчай дзейнасці гуртка вельмі важнае, бо можна і некаторыя машыны схаваць пад дахам, каб не з'ядала іх іржа, і можна абсталяваць сабе падручную майстэрню, каб ад рукі адрамантаваць трактар ці снопавязалку, і людзям таксама можна схавацца ад дажджу. Коратка гаворачы, прымусіла іх да гэтага жыццёвая неабходнасць, а становішча вышэйшых улад, якія згадзіліся фінансаваць будову (амаль паўмільёна злотых), яшчэ болей іх да гэтага заахвоціла.

Будаваць, на жаль — пакуль што — у паветры немагчыма. Для пабудовы патрэбна пляцоўка. Дзеячы сельгасгуртка ў Зверках падказалі сваім начальнікам з павятовага саюза сельскагаспадарчых гурткоў (які ў далейшым называць будзем ПЗКР-ам), што ў іх за вёскай ёсць адпаведная пляцоўка, якая асталася пасля Сцяпана Бакуновіча, што даўно ўжо развітаўся з гэтым светам, а раней яшчэ дзяцей сваіх выправіў у Беласток. ПЗКР пачуўся «не ў сілах» задаволіць просьбу сваіх падапечных і звярнуўся да праўлення ваяводскага саюза сельскагаспадарчых гурткоў, (якога ў далейшым называць будзем «ВЗКР-ам»). ВЗКР «справу разгледзеў» і вырашыў, што «ён некампетэнтны» яе аформіць, дык 9 студзеня 1967 года накіраваў яе ў аддзел сельскай гаспадаркі і лясніцтва Прэзідыума Павятовай рады нарадовай у Беластоку разам з просьбай, каб той аформіў усё, што трэба для пазбаўлення правоў уласнасці на ўказаную гуртком будаўляную дзялянку наследнікаў Сцяпана Бакуновіча.

«Вышэй названая дзялянка пасля адчужэння (выўлашчэння), — інфармаваў ВЗКР, — будзе куплена сельскагаспадарчым гуртком у Зверках, Беластоцкага павету, якое прызначыць яе пад пабудову тэхнічна-гаспадарчага заплечча на сельскагаспадарчыя машыны і прылады...»

Падпісаў тадышні старшыня ВЗКР Язэп Родзік.

ВЗКР памяшчаецца на вуліцы Марыі Кюры-Складоўскай у Беластоку, аддзел сельскай гаспадаркі і лясніцтва Прэзідыума ПРН — на вуліцы Сланімскай — таксама ў Беластоку. Я не ведаю, як доўга вандравала пісулька з адной установы ў другую, аднак ведаю, што аддзел сельскай гаспадаркі і лясніцтва адгукнуўся на просьбу ВЗКР 22 мая 1968 года, значыць пасля 17-ці месяцаў і 13-ці дзён, ды адгукнуўся ў тым сэнсе, што ён не ў сілах аформіць гэтай справы і просіць дапамогі праўлення унутраных спраў прэзідыума ВРН у Беластоку, а пісьмо, у якім гэтую просьбу выкладае, рэдагавана так «красамоўна», што варта пазнаёміцца з яго арыгіналам.

„(...Uprzejmie prosi, o wszczęście postępowania wywłaszczeniowego na terenie wsi Zwierki Gromadzka Rada Narodowa Zabłudów powiatu białostockiego.

Działka Nr 261/4 o pow. 0,416 ha jest w posiadaniu Obywatela Aleksandra Bakunowicza zam. w Białymstoku, ul. Krańcowa 22. Na rozprawie wywłaszczeniowej, która odbyła się w dniu 9 kwietnia 1968 roku.

Na rozprawie wywłaszczeniowej w/w Obywatel nie zgodził się o wywłaszczenie lub dobrowolne sprzedanie gruntu ponieważ zasiane na pow. 0,416 ha żyto, lecz żądał zamiennika PFZ.

Tut. Wydział Rolnictwa i Leśnictwa uprzejmie informuje, iż na terenie wsi Zwierki znajduje się 25 ha PFZ, z czego dokonano zamiennika o pow. 0,375 ha łąki IV kl. w tym 0,133 lasu (samosiew), na którą Obywatel Bakunowicz wyraził zgodę.

Uprzejmie prosi się o zakończenie wszczęcia postępowania wywłaszczeniowego".

Падпісаў гэтую не вельмі зразумелую пісульку тадышні кіраўнік інжынер Ян Шафаловіч.

І так кружылі «ветлівыя просьбы» і «рашучыя напамінанні» па Беластоку. Назбіралася гэтага поўная папка. Пакінем іх у спакоі, бо чытанне гэтай канцылярышчыны, апрача сонлівасці і злосці, не дае аніякай карысці.

З горам з бядою праўленне сельскагаспадарчага гуртка ў Зверках восенню 1970 года дачакалася ўрэшце ўводзін у першыя аб'екты сваей базы, якую для гуртка будавала вытворча-паслуговая спулдзельня (СУВ) з Нарвы.

Я не ведаю, як шчыра ў Зверках «абліваліі» «кветку» на базе, бо мяне пры гэтым не было, але ведаю, што радасць іх трывала зусім нядоўга, бо пасля года эксплуатацыі сваёй базы яны пераканаліся, што не маюць да яе належнага даезду. Вясковая дарожка між двума платамі, між прыватным полем, а глыбокім ровам, дзесяткі год паспяхова служыла конікам і вазам, але трактарам на ёй размінуцца або ўмясціцца трактару з снопавязалкай ці трактарным чатырохметровым сеўнікам — зусім немагчыма.

Раней неяк ніхто не падумаў, што машынатрактарнай базе гуртка неабходна шырокая, прынамсі жвіраваная дарога. Не прышло гэта ў галаву ні тым усім чыноўнікам з ПЗКР-у і ВЗКР-у, з ПРН-у і ВРН-у, якія займаліся «справай пляцоўкі», не падумаў аб гэтым той, хто рабіў план яе забудовы.

Дык нічога тады дзіўнага, што ў кастрычніку мінулага года праўленне сельгасгуртка ў Зверках звярнулася да павятовага бюро геадэзіі ў Беластоку з просьбай аб пашырэнні дарогі. «Павятовая геадэзія», набраўшы вады ў рот, рашыла справу прамаўчаць. «А мо якраз гэтыя Зверкі не захочуць далей яе «папіхаць», дык усё пойдзе «ад акта», — меркавалі відавочна чыноўнікі. Зверкі (відаць маюць натуру звярыную) не даравалі. Адчакаўшы роўна 5 месяцаў і не дачакаўшыся аніякага выніку, 10 сакавіка 1972 года рашылі адклікацца да аўтарытэту прэзідыума ВРН.

Нядаўна я зноў быў у Зверках. Дыспетчар тамашнята «кулка» Генрык Аляксейчук гаварыў мне, што ўжо «водгук» ёсць. Справа накіравана да эксперта для выцэнкі вартасці гэтай палоскі зямлі, якая адыдзе пад пашыраную дарогу.

Такім чынам млын бюракратыі зноў ад пачатку распачаў малоць сваю муку. Зноў неабходна паўтараць дакладна ўсё тое, што тварылася папярэднім разам, калі ваявалі за будаўляную пляцоўку, бо пашырэнне дарогі мае наступіць за кошт гэтага ж самага наследніка Сцяпана Бакуновіча, яго сына Аляксандра. Амаль год часу «справа дарогі» ўжо цягнецца, а колькі яшчэ?

Віктар Рудчык

НАБЛІЖАЕЦЦА ЮБІЛЕЙ

Ужо набліжаецца 25 год, як гмінныя спулдзельні служаць гаспадару і вёсцы ў Сакольскім павеце. Праўда, ПЗГС-у споўніцца чвэрць стагоддзя ў наступным годзе, але паколькі ГС-ы паўсталі раней, адзначанне юбілея пачнецца восенню гэтага года.

Юбілей супадае з павялічанымі заданнямі, якія пастаўлены перад вясковай спулдзельчасцю ў напрамку лепшага арганізавання паслуг для сельскай гаспадаркі. Урэшце, 25-годдзе будзе адзначацца напярэдадні VI Кангрэса ЦРС (Цэнтралі ральнічых спулдзельняў), які мае прыняць новую праграму дзейнасці спулдзельняў.

Не чакаючы на ўказанні з верху, гмінныя спулдзельні і ПЗГС у Саколцы апрацавалі даволі шырокую праграму юбілейных святкаванняў. Фактычна гэта ёсць праграма ўдасканальвання працы.

Сакольскія спулдзельні будуць павялічваць эфектыўнасць у галіне тавараабароту таварамі, патрэбнымі сельскагаспадарчай прадукцыі. У першую чаргу вясковы гандаль Сакольшчыны мае забяспечваць паасобных гаспадароў у гэтыя тавары з непасрэднай іх пастаўкай да сяліб гаспадароў. Будзе таксама пашырана продаж рознага тыпу тавараў на крэдыт за пасрэдніцтвам вясковых прадстаўнікоў ГС. Эфектыўнасці тавараабароту будзе спрыяць значнае пашырэнне скупкі сельскагаспадарчых прадуктаў непасрэдна з сяліб гаспадароў. Зразумела, разам з гэтым будзе палепшвацца забеспячэнне крамаў таварамі і павышацца культура абслугоўвання.

Работнікі сакольскіх спулдзельняў вітаюць юбілей і VI Кангрэс ЦРС дадатковай прадукцыяй. Заводы газіраванай вады ў Саколцы і Крынках, пякарня ў Янове і мяшальня корму ў Саколцы дадуць да канца гэтага года дадатковую прадукцыю, якой вартасць ацэньваецца на 1.487 тысяч зл. Гэтыя амаль 1,5 мільёна зл., гэта ўклад сакольскіх спульдзельцаў у банк «20 мільярдаў зл.».

Дваццаціпяцігадовая дзейнасць спулдзельні ў павеце будзе шырока папулярызавацца. У бліжэйшым часе будзе распісаны конкурс на найлепшую фатаграфію аб дзейнасці ГС-аў і ПЗГС-аў за перыяд 25 год. Са здымкаў, якія паступяць на конкурс, будзе апрацавана хроніка ПЗГС.

У клубах гаспадара і цэнтрах «Сучаснай гаспадыні» паявяцца насценгазеты, прысвечаныя 25-гадовым дасягненням ГС-аў і ПЗГС. Будзе арганізавана згадуй-згадуля для працаўнікоў і дзеячоў на тэму дзейнасці спулдзельчасці ў павеце. Ва ўсіх ГС-ах да канца г.г. адбудуцца гандлёвыя фэсты, а ў кожным «клубе гаспадара» і цэнтры «Сучасная гаспадыня» восенню і зімою будуць арганізаваны выстаўкі прыладаў, якімі павінен быць забяспечаны кожны сялянскі дом. Прадугледжваецца, што сакольскія спулдзельні будуць арганізаваць выстаўкі на тое, каб з аднаго боку разрэкламаваць тавары, а з другога — каб навучыць, як карыстацца гэтымі прыкладамі і паказаць дзе і да чаго іх прымяняецца. Можа гэта і смешна, але як жа часта мноства сучасных прыладаў так апярэджвае нас, што мы не ведаем не толькі як імі карыстацца, але і да чаго яны служаць. У гэтай дзялянцы сакольская ініцыятыва выставак заслугоўвае на ўвагу.

Каб паправіць умову працы калектываў работнікаў спулдзельчасці, павысіць культуру гандлю і палепшыць абслугоўванне гаспадароў, прадбачваецца яшчэ ў бягучым годзе здаць у карыстанне наступныя інвестыцыі: базы ГС у Саколцы, Кузніцы і Карыціне, дзве крамы ў Шудзялаве і Кузніцы, пункт скупкі жыўца ў Кузніцы, варштату паслуг і бытавога будынку ЗУРБ.

Кіраўніцтва ПЗГС хоча яшчэ і ў гэтым годзе падрыхтаваць дакументацыю на пабудову запланаваных на наступныя гады інвестыцый: баз у Янове і Карыціне, сталовак і рэстаранаў у Сідры, Крынках, Янове і Карыціне, цэнтраў «Сучасная гаспадыня» ў Кузніцы і Крынках, новых крамаў у Старой Разадранцы, Сідры, Янове, Кузніцы і Карыціне і г.д.

Як відаць з вышэй сказанага, праграма святкавання юбілею сельскагаспадарчай спулдзельчасці на Сакольшчыне — гэта перад усім праграма лепшай працы, праграма яе ўдасканальвання.

А. К.

«ПОМНІКІ ГІСТОРЫІ І КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСІ»

УСЁ ГЭТА ГЛЕБА...

Пасля рэвалюцыі ў Расіі па наказу Леніна Савет рабочых і салдацкіх дэпутатаў выдаў адозву, у якой гаварылася: «Грамадзяне, старыя гаспадары адышлі, пасля іх засталася вялікая спадчына. Цяпер яна належыць усяму народу. Грамадзяне, беражыце гэту спадчыну, беражыце карціны, скульптуры, будынкі — гэта ўвасабленне духоўнай сілы вашай і продкаў вашых. Мастацтва — гэта тое цудоўнае, што таленавітыя людзі ўмелі стварыць нават пад прыгнётам дэспатызму і што сведчыць аб прыгажосці, аб сіле чалавечай душы. Грамадзяне, не чапайце ніводнага каменя, ахоўвайце помнікі, будынкі, старыя рэчы, дакументы — усё гэта ваша гісторыя, ваш гонар. Памятайце, што ўсё гэта глеба, на якой вырастае ваша новае народнае мастацтва».

Хваля рэвалюцыі аднак, што ў прынцыпе сваім змятае ўсё старое, не змагла не закрануць і помнікаў старыны. Камсамольцы 20-х гадоў лічылі, напрыклад, што ўсе цэрквы трэба спаліць. Далейшыя падзеі, а асабліва страшэнная, спусташальная II сусветная вайна і адбудова савецкай краіны пасля вайны, спрыялі няўхільна таму, што ў людзей прытупілася любоў да мінулага. Людзям было не да гэтага.

Але вось 5 гадоў таму назад на Беларусі ўзнікае добраахвотнае таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры. Дакумент аб ахове прыроды, падпісаны Леніным, становіцца падставай працы. Зрэшты, у натуры чалавека адвечна дрэмле патаемнае жаданне ўвекавечыць сябе і ўшанаваць памяць сваіх продкаў. Таварыства хутка разрастаецца і даводзіць колькасць сваіх членаў амаль да I мільёна чалавек. У снежні 1969 года выходзіць «Закон Беларускай Савецкай сацыялістычнай рэспублікі аб ахове помнікаў культуры». Справа захавання помнікаў культуры ставіцца як справа дзяржаўнай вагі. Улікам і ахоўваннем помнікаў пачынае цікавіцца ўсё грамадства. Урад адпускае мільённыя сродкі на кансервацыю і рэстаўрацыю помнікаў старыны. У старых помніках вучоныя пачынаюць выяўляць новыя архітэктурна-мастацкія вартасці.

А ў 1970 годзе, недзе ў маі, пачынае выходзіць інфармацыйны навукова-метадычны бюлетэнь таварыства — «Помнікі гісторыі і культуры Беларусі». Стаханаўскімі, можна сказаць, тэмпамі за першы год былі выдадзены ўсе чатыры штоквартальнікі. І вось ляжаць перада мною ўсе нумары гэтага часопіса, выдадзеныя за мінулыя два гады і пазычаныя мною ў рэдакцыі часопіса. Яны менавіта і прымусілі мяне напісаць гэты артыкул.

Агульнае ўражанне аб часопісе можна было б падзяліць на 3 самастойныя часткі.

Першае, аб чым адразу ж хацелася б сказаць, гэта ранг часопіса. Хаця з'яўляецца ён з'явай новай у беларускім перыядычным друку, выглядае ён не проста на інфармацыйны бюлетэнь, а больш на грунтоўны навуковы часопіс. Пераглядаю падобныя часопісы з братніх рэспублік — іншая папера, не той размах, менш грунтоўныя тэмы. Нічога дзіўнага, да працы ў «Помніках гісторыі і культуры Беларусі» мабілізаваны найлепшыя навуковыя сілы Беларусі: архітэктары, мастакі, літаратуразнаўцы, гісторыкі.

Другое. Прыемнае цяпло разліваецца па жылах, калі чытаеш часопіс: добрая тут, сакавітая беларуская мова, якой можа пазайздросціць «Помнікам» не адзін часопіс ці газета. Любоў да мовы, клопаты аб ёй — гэта таксама любоў да традыцый і гісторыі народа.

Трэцяе. Нават чалавек, не спакушаны ў справах гісторыі і культуры беларускага народа, можа навучыцца з часопіса многаму, а што ўжо гаварыць пра людзей разбіраючыхся ў пытанні! Часопіс прыцягвае іх, як магніт.

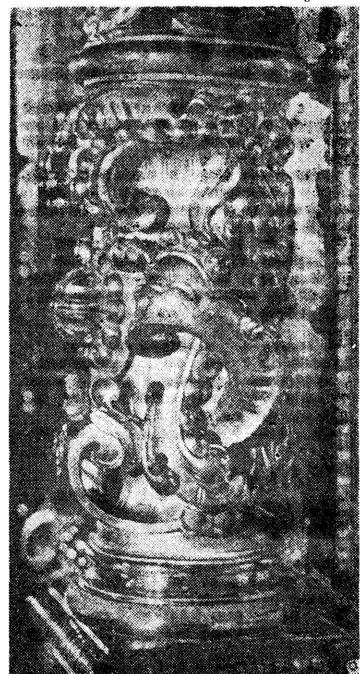
...Перагортваю старонкі часопісаў. Вось нарыс пра Мінскае замчышча, тут пра полацкія фрэскі, а вось пра Брэсцкую крэпасць, героі якой першыя прынялі на сябе ўдар нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Можна прачытаць таксама і пра бібліятэку Супрасльскага манастыра, заснаваную князем Хадкевічам яшчэ ў 1498 годзе, і пра бібліятэку братоў Тышкевічаў у Лагойску, якія, як вядома, былі заснавальнікамі беларускай археалогіі. Ёсць артыкулы па этнаграфіі і архітэктуры, а таксама на літаратуразнаўчыя тэмы. Як жывая, паўстае перад вачыма багатая гісторыя і культура беларускага народа.

Пераглядаючы асобныя нумары «Помнікаў», няцяжка заўважыць, што справа гістарычных помнікаў аб'яднана тут у адно цэлае. Часопіс не аддае перавагі помнікам старыны. Вялікае месца адводзіць ён таксама і новым помнікам, асабліва пастаўленым у тонар ахвяраў фашызму і герояў Вялікай Айчыннай вайны. У асобнай рубрыцы «Скарбніца сусветнай культуры» інфармуе таксама чытачоў аб помніках культуры іншых братніх рэспублік ці зарубежных краін. Не прамінулі тут і аднаўлення Каралеўскага замка ў Варшаве.

Часамі сустракаем у часопісе верш, байку, апавяданне, звязаныя з тэматыкай часопіса. Гэта робіць яго змест яшчэ больш разнастайным і даступным. Даступным для шырокага кола чытачоў робіць яго і тое, што ў канцы часопіса, як у кожнай навуковай працы, ёсць рэзюме — на рускай і англійскай мовах.

...І вось я ізноў прыйшла ў рэдакцыю, каб звярнуць пазычаныя мною часопісы і развітацца з яго стваральнікамі. Адказны сакратар «Помнікаў гісторыі і культуры Беларусі» Мікола Гарулёў клапатліва ходзіць каля рэдакцыйнага мастака, які якраз «клеіць» новы нумар. Ён задаволены і мае падставы. Часопіс становіцца вядомым у свеце. З Бельгійскага каралеўскага таварыства аховы помнікаў якраз прыйшоў ліст, у якім аўтары просяць наладзіць сталы кантакт і выказваюць сваё вялікае прызнанне. Нездарма. Гэтага прызнання часопіс заслужыў спаўна.

Ада Чэчуга

Драўляная разная калонка — дэталь іканастаса Смаленскага сабора. Майстар Клім Міхайлаў з Оршы.

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

КАБАЧКІ

Восенню кабачкоў многа. Найпрасцейшы спосаб іх падрыхтоўкі — гэта кабачкі смажаныя. Кабачок трэба абабраць, парэзаць на кругі, выняць сярэдзіну. Так падрыхтаваны кабачок, мачаць у муку і смажыць на гарачым масле або алеі. Вельмі любяць гэтую патраву дзеці. Ёсць і іншыя патравы з кабачкоў.

КАБАЧОК З СМЯТАННЫМ СОУСАМ

На адзін кабачок узяць адну лыжку масла, напоўную лыжку мукі, шклянку смятаны, соль, цукар, зеляніну.

Абабраны кабачок, парэзаны на кружкі альбо тоўстыя стоўбікі, палажыць на разагрэтае масла, прыкрыць, стушыць. Рэшту масла падсмажыць з мукой, развесці засмажку смятанай, заліць гэтым кабачкі, закіпяціць. Кабачкі заправіць соллю і цукрам, дадаць шмат дробна нарэзанай зеляніны.

КАБАЧОК, ФАРШЫРАВАНЫ ГАРОДНІНАЙ

На адзін вялікі кабачок трэба ўзяць дзве цыбулі, адну морквіну, палову селера, 0,30 кг памідораў, 4 лыжкі алею, лыжку масла, соль, перац, часнок, лыжку мукі, шклянку смятаны, вывар з гародніны, укроп.

Вялікі кабачок абабраць, парэзаць яго на тоўстыя кругі, выняць семячкі. Цыбулю, моркву, селер парэзаць саломкай, стушыць на масле альбо алеі, дадаць абабраныя і нарэзаныя памідоры. Фарш заправіць па смаку. Напаўняць ім кружкі кабачкоў. Класці іх на бляху з растопленым маслам, пасыпаць зверху вострым, сцертым на тарцы жоўтым сырам або цёртай булкай. Запячы. Падаваць кабачкі, палітыя смятанным соусам і пасыпаныя зялёным укропам або пятрушкай.

КАБАЧКІ, ФАРШЫРАВАНЫЯ РЫСАМ І ГРЫБАМІ

На адзін вялікі кабачок трэба ўзяць паўшклянкі рысу, паўкілаграма грыбоў, адну цыбуліну, 2 яечкі, лыжку тлушчу, соль, перац, адну лыжку масла, адну лыжку мукі, шклянку смятаны, укроп.

Абабраны кабачок парэзаць на кружкі. Выразаць насенне. Зварыць рыс. Грыбы, парэзаныя на палосачкі, і цыбулю, нарэзаную костачкай, падсмажыць. Дадаць да рысу грыбы і цыбулю, яечкі і прыправы, зрабіць аднолітую масу. Фаршам напаўняць кружкі кабачкоў. Палажыць іх у каструлю, дадаць тлушч, даліць невялікую колькасць вады, стушыць. Мяккія кабачкі заліць смятанай, змешанай з мукой. Закіпяціць.

Кабачкі — гародніна на нашых вёсках не вельмі распаўсюджаная. Не многія гаспадыні ведаюць таксама, што можна рабіць з кабачкоў вельмі смачныя стравы. Таму менавіта прапануем у гэтым годзе спрабаваць што-небудзь з іх зварыць, а на будучы год насадзіць іх многа ў сваіх гародах.

Гаспадыня

«ТОЛЬКІ ПУШЧА ЗА ПОЛЕМ ШУМІЦЬ»...

ЖУКОЎСКІЯ З КЛЫШАЎКІ

Аляксандр і Аляксандра Жукоўскія, што жылі на хутары Клышаўка, адрозніваліся ад сваіх суседзяў гаспадарлівасцю і заможнасцю. Жукоўскі быў адукаваным і энергічным чалавекам. У 1943 годзе на яго звярнулі ўвагу нямецкія акупанты. У Крынкаўскай пушчы з'явіліся першыя партызаны і жандармерыя спатрэбілася інтэлігентных супрацоўнікі. Немцы зачасцілі на Клышаўку.

Час ад часу А. Жукоўскі запрагаў каня і ехаў у блізкае мястэчка Крынкі. Нікога гэта асабліва не здзіўляла: вядома, едзе да сваіх жандарскіх сяброў. Яны ж узброілі яго нават аўтаматам!

Аднойчы здарылася незразумелае: жандары арыштавалі Жукоўскага і павялі яго на расстрэл! Не расстралялі. Праз нейкі час — зноў! І зноў застаўся ён у жывых. За трэцім арыштам Жукоўскі вельмі доўга капаў сабе магілу, пакуль здолеў пахіснуць перакананне жандарскага афіцэра ў тым, што ён мае дачыненне з партызанскім сувязным.

— Ці ж мне, заможнаму, патрэбны камуністы...

— Гэр Жукоўскі, мы хочам вам верыць, — адказваў жандар. Відаць, даносы на яго не былі дакладнымі. А мо, проста, Жукоўскага толькі падазравалі? Тады і таго было досыць, каб прыехалі і забілі.

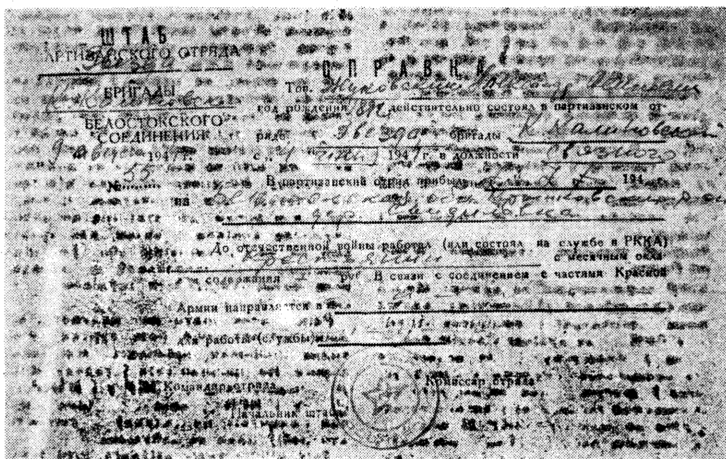
Усё ж не спадзяваліся акупанты, што ў гэтым салідным хутараніне сапраўды тоіцца дасведчаны партызанскі сувязны і разведчык. Клышаўскі хутар сустракаў іх багата застаўленым сталом і шнапсам-самагонкаю. І нямецкаю мовою, Жукоўскі дасканала валодаў ёю.

Уночы ціха стукнулі ў дзверы, і Аляксандра ішла папоцемку адчыняць. З'яўляўся той самы: высокі і малады, з кароткай люлькай у зубах, пагашанай. Камісар атрада імя Жданава, старшы лейтэнант Грышнін. Вітаўся з Жукоўскім, як з добрым прыяцелем. Пачыналася гутарка, паўшэптам.

У Дзень Вызвалення, 22 ліпеня 1944 года, Грышнін напіша, што Аляксандр Жукоўскі «...ад красавіка 1943 года працаваў сувязным у атрадзе імя Жданава; на працягу гэтага часу дапамагаў інфармацыяй аб размяшчэнні праціўніка і яго руху, а таксама дапамагаў партызанам харчамі.

За работу, атрад імя Жданава загадам № 020 выказаў удзячнасць Жукоўскаму Аляксандру Восіпавічу».

4 чэрвеня 1944 года Аляксандр Жукоўскі перайшоў у распараджэнне атрада «Звязда» партызанскай брыгады імя Кастуся Каліноўскага. 23 чэрвеня Савецкая Армія пачала слаўную Беларускую аперацыю, закончаную разгромам нямецка-фашысцкіх войскаў у Беларусі і вызваленнем усходняй часткі Польшчы. У гэтыя дні і тыдні А. Жукоўскі не развітаўся са зброяй, удзель-

ШТАБ
...ОГО ОТРЯДА
СПРАВКА
БРИГАДЫ
Тов. [illegible]
год рождения [illegible] действительно состоял в партизанском от-
БЕЛОСТОКСКОГО
СОЕДИНЕНИЯ
ряде [illegible] бригады [illegible]
[illegible] 194 г. с [illegible] 194 г. в должности [illegible]
В партизанский отряд прибыл [illegible] 194
До отечественной войны работал (или состоял на службе в РККА)
[illegible] с месячным окла-
[illegible] содержания [illegible] руб. В связи с соединением с частями Красной
Армии направляется в [illegible]
[illegible] для работы (службы) [illegible]
Командир отряда
Комиссар отряда
Начальник штаба

Фотакопія даведкі, выпісанай Аляксандру Жукоўскаму 9 жніўня 1944 года ў штабе атрада «Звязда» партызанскай брыгады імя Кастуся Каліноўскага.

ТРЫБУНА чытачоў

БУДУЮЦЦА КРАМЫ

ГС-аўскія крамы і склады ў Шудзялаве вельмі цесныя, тэхнічна не дастасаваныя да ролі, якую выконваюць. А збожжавы склад знаходзіцца нават 2 км за Шудзялавам, у Слойцы, у былым панскім засеку. ГС у Крынках неадной-чы выступаў з прапановаю адносна пабудовы ў Шудзялаве новых складаў, крамаў. Урэшце мінулаю вясною распачалася будова гандлёвага павільёна ў Шудзялаве, у якім будуць мець памяшканне наступныя крамы: абутковая, галантарэйная, жалеза і дамашняй гаспадаркі. Будзе таксама ў Шудзялаве сучасны збожжавы засек і пункт скупу жывёлы.

АС, Сакольскі павет

ДЗЯЦІНЦЫ НА БЕЛЬШЧЫНЕ

Сёлета ў Бельскім павеце дзейнічаў 21 вясковы дзяцінец, у якіх прабывала каля 600 дзяцей. Да арганізацыі дзяцінцаў актыўна ўключыліся дзяўчаты, члены ЗМВ. Вялі яны 16 дзяцінцаў, між іншым у Шчытах, Малінніках, Агародніках, Мелешах, Кошках, Градэлях і іншых. (яц)

НАША ВУЧАНІЦА БАСЯ

Наша вучаніца Бася
у школу рана прынеслася.
У клас яна увайшла
і адразу сваё месца знайшла.

А тут якраз пачуўся званок,
а Бася успомніла, што ў яе
не падрыхтаваны урок.

Што ж тут рабіць? — думае Бася.
— Чаму я да урока не падрыхтавалася?

А тут ужо настаўнік
дзённік адкрывае
і нашу Басю
да дошкі выклікае.

Ах божа ж мой! —
чуць не у голас крыкнула Бася.
— Я ж сёння да ўрока
не падрыхтавалася.

І так стаіць Бася ля дошкі,
А на зададзеную тэму
не гаворыць,
ні трошкі.

— Што ж я з табой зраблю? —
кажа ёй настаўнік.
— Сягодня ў дзённік табе
двойку пастаўлю.

— Як гэта двойку?! —
сорамна сказала Бася.
— Я ж учора да гэтага ўрока
так старанна рыхтавалася.

ЯНКА ЗДАНОЎСКІ
Беларускі ліцэй у Бельску

НА АСЕННІЯ ПАСЕВЫ

У павеце Дуброўскім усё падрыхтавана да асенніх пасеваў. На сёлеташнія пасевы запатрабавана 550 тон жыта і 21 тона пшаніцы.

Трэба падкрэсліць, што ўпершыню на Дуброўшчыне будзе пасеена больш 90 гектараў люцэрны. У мінулым годзе мелася толькі 11 гектараў гэтага цэннага корму. (ак)

ДАРАГОЕ СЭРЦАЙКА!

Мне 16 год. Пражываю ў горадзе, яшчэ вучуся. Але на канікулы часта выязджала да сваёй бабулі, якая пражывае на вёсцы. Там вёска вялікая, многа моладзі. Маю ў гэтай вёсцы сяброўак і сяброў.

Не раз мне прыходзілася быць там на патанцоўцы. Я ішла танцаваць з кожным, не ганарылася, бо і чаму. Не раз было, што некаторы хлопец пачастуе аранжадай ці цукеркай у кавярні. Я не адмаўляла, пачаставалася, пажартавалі, патанцавалі і ўсё. Дамоў заўсёды вярталіся мы з сяброўкамі цэлай купай.

Апошнім разам была я на вёсцы і даведалася ад сяброўкі, што адзін з хлопцаў вельмі брыдка на мяне гаварыў, іменна таму, што я захоўваюся так, а не іначай. Шкада, што яго тады не было ў вёсцы, бо не ведаю, што б я з ім зрабіла за гэта. Цяпер не ведаю, ці на наступныя канікулы ехаць мне ізноў да дзядкаў у вёску, ці ўвогуле не, бо ізноў могуць сустрэць мяне такія вось плёткі. Я не пішу да цябе па тое, каб ты мне параіла, але хачу, каб прачыталі некаторыя вясковыя хлопцы, падобныя на таго, якія патрапяць так вось нелагічна думаць, ды пляткаваць. Думаю, што ён сам таксама прачытае, бо ведаю, што чытае твае парады.

ЭВА з Б.

Эва! Няма патрэбы пераймацца ўчынкам аднаго неразумнага хлопца. Такія здараюцца і на вёсцы, і ў горадзе. Але яны на шчасце, не рэпрэзентуюць цэлай моладзі. Таму ты не павінна не ехаць на вёску толькі з гэтай прычыны. А мо паступак гэтага хлопца быў падыктаваны зайздрасцю, бо і гэтае трэба ўлічыць. Часта маладыя хлопцы, якія не маюць адвагі самі падыйсці да дзяўчыны, маюць за дрэннае іншым сябрам, што гэтыя патрапяць тактоўна захоўвацца, а тым больш дзяўчатам, якія сябруюць з імі.

Дзякуем за ліст і жадаем добрых поспехаў у навуцы.

Сэрцайка

САМАДЗЕЙНІКІ З АРЭШКАВА

У Арэшкаве Гайнаўскага павету актыўна дзейнічае Гурток вясковых гаспадынь (КГВ), які налічвае больш 40 асоб. Узначальвае яго Надзя Паўлючук. Арэшкаўскія жанчыны арганізуюць у сябе не толькі рознага роду кулінарныя курсы, танцавальныя вечарыны, экскурсіі ў цікавыя мясціны нашай краіны, але займаюцца таксама мастацкай самадзейнасцю. «Каробушку», «кракавяка» ці іншы танец ажно ў галаве закружыцца танцуюць Вера і Уладзімір Кашалі. Старынныя і сучасныя беларускія і рускія песні прыгожа спяваюць Надзя Паўлючук, Аня Парфенюк, Вера Кошэль, Вера Мішчук, Надзя і Каця Грушэўскія, Тацяна Гурын, Яўгеня Ярмоц, Ніна Аверчук і іншыя жанчыны.

Арэшкаўскіх самадзейнікаў сустрэлі мы на турніры грамадаў Арэшкава і Дубічы Царкоўныя. Выступалі яны там з багатай мастацкай праграмай. Там зрабілі мы памятныя здымкі.

Тэкст і фота (ЦЯ)

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Я карыстаўся з дому і прысядзібнага ўчастка — уласнік каторых пражываў у Беластоку — без ніякага дагавору. На ўчастку гэтым я пабудаваў мураваны хлеў. Два гады таму назад уласнік вярнуўся, заняў адну комнату, а цяпер патрабуе, каб я пакінуў яго ўчастак, а хлеў магу сабе забраць. Аднак вартасць матэрыялу, які можна атрымаць разабраўшы хлеў, не пакрые нават коштаў працы. А на збудаванне хлява я выдаў каля 40 тысяч злотых. Ці магу я патрабаваць ад уласніка заплату за хлеў! Паколькі хлеў збудаваны 12 год таму назад — ці не стаіць гэтаму на перашкодзе даўнасць?

АДКАЗ: Паколькі ўласнік у часе, калі быў будаваны хлеў, не супраціўіўся і не меў нічога да таго, што вы карыстаецеся з яго дому і ўчастка, згодна з законам вы лічыцеся ўладальнікам з добрым намерам. У гэткім выпадку ўладальнік мае права патрабаваць звароту затрат, каторыя павялічваюць вартасць участка. Пакуль вы знаходзіліся на ўчастку і карыстаецеся з хлява, дабівацца заплаты нельга. Патрабаваць заплаты можна пасля таго, калі ўчастак і ўсе будынкі пяройдуць ва ўладанне ўласніка, але не пазней чым на працягу года ад гэтага моманту, таму што пасля гэтага тэрміну будзе даўнасць. Даўнасць не можа быць пакуль будынак знаходзіцца ў вашым уладанні, хоцьбы трывала яно звыш 10 год.

Калі б уласнік патрабаваў праз суд вашага прымусовага высялення, вы можаце ў гэтай самай справе патрабаваць адначаснай заплаты за затраты на пабудову хлява, але не больш, чым цяперашняя вартасць хлява.

Аляксандра і Аляксандар Жукоўскія, Клышаўка, 1943 г.

нічаў у разведчых і дыверсійных акцыях. Каб пасеяць паніку ў калонах праціўніка, з ручнога кулямёта абстрэльваў пярэднія патрулі. Напярэдадні вызвалення Крынак, з Рахавіцкай гары вёў перастрэлку з ротай украінскіх фашыстаў, якія кінуліся ўцякаць забалаганьваючы Сакольскі напрамак адступлення.

Пасля прыходу Савецкай Арміі і ўстанаўлення народнай улады, Аляксандар Жукоўскі надалей застаўся салдатам ціхага фронту. Ён распрацоўваў рэакцыйнае падполле, якое ліпнула да яго, не здагадваючыся аб сапраўдных прычынах дружбы гэтага хутараніна з акупантамі. У суботу, 16 чэрвеня 1945 года, з'явіліся сямёх, добра знаёмых з банды «Галонзкі». Ужо не гаварылі: «Дзень добры пане Жукоўскі...» Звязалі яго і жонку, Аляксандру. Пілі самагонку і катавалі свае ахвяры. Раніцай абрабавалі дом, запраглі каня, нагрузілі на воз дабра, прывязалі да воза знявечаных мукамі Жукоўскіх. Рушылі ў напрамку ляснога Сасновіка, пакрай дзікага луга Козіца.

Целы Аляксандры і Аляксандра Жукоўскіх знойдзены былі праз нейкіх два тыдні пасля, у плыткай яме, ва ўрочышчы Браткі. Выдаў іх на смерць здраднік.

Пахавалі Іх на могілках каля Грыбоўшчыны. Пушча спявае ім сваю адвечную песню.

Сакрат Яновіч

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Naczelnik Czukotki" (radz.), 12—13. „Tabliczka marzenia" (polski), 14—15. „Podróż za jeden uśmiech" (polski), 16—17.

„Kamo znany osobiście" (radz.), „Kamo niebezpieczna misja" (radz.), 13—17.

Нарва

„Mój kochany Robinson" (NRD), „Kochana ciocia Sarika" (węgierski), 13—17.

Чыжы

„Uwaga żółw" (radz.), „Dzięcioł" (polski), 13—17.

Арэшкава

„Bicz Boży" (polski), „Cisza! Na sali operacja" (radz.), 16—17.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Kto śpiewa nie grzeszy" (jugosłowiański), „Na torze czeka morderca" (czeski), 13—17.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Pali się moja panno" (czeski), 12—13. „Most" (jugosł.), 14—15. „Przygody psa Cywila" cz. I (polski), 16—17.

Шудзялава

„Kapitan Korda" (czeski), 13—17.

Янаў

„Nie można żyć we troje" (angl.), 13—17.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Płomień nad Adriatykiem" (jugosł.), 12—13. „Ostatni świadek" (polski), 14—15. „Trup w każdej szafie" (czeski), 16—17.

Мельнік

„Chudy i inni" (polski), 12—13. „Nie wspominać o przyczynie śmierci" (jugosł.), 14—15. „Jarzębina czerwona" (polski), 16—17.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Umrzeć z miłości" (franc.), „Polowanie na muchy" (polski), 13—17.

Новы Двор

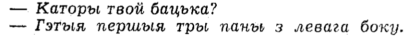
„Jestem niewiernym mężem" (franc.), „Prawdzie w oczy" (polski), 13—17.

Ніва

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego.

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 5.231 T-3

— Каторы твой бацька?
— Гэтыя першыя тры паны з левага боку.

БАЦЬКАВЫ СЫНОЧКІ

Захварэў бацька, прыкавала яго хвароба да ложка. Вось ён і просіць старэйшага сына:

— Васілёк, устань, падай мне вады!

А Васілёк разлёгся сабе на печы, быццам не чуе, а потым кажа:

— Ляжыце сабе, тата, і не хвалюйцеся. Навошта вам вада?

А тут адазваўся другі сынок, Андрэй, што ляжаў на палацях:

— Татка, чаго вы просіце гэтага гультая? Лепш вы самі ўстаньце, напіцеся ды заадно і мне падайце.

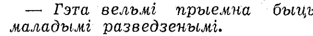
АБЖОРА

У шахцёрскім гарадку праводзіліся спаборніцтвы па ежы. Адзін з удзельнікаў паказаў на іх самыя лепшыя вынікі. За адведзены час ён з'еў вялікі біфштэкс, мясны пірог і торт. Журы прызнала яго пераможцам.

Пакідаючы сцэну, на якой праводзіліся спаборніцтвы, ён папрасіў сваіх балельшчыкаў:

— Дарагія, не тавaрыце толькі аб гэтым маёй жонцы, бо я магу застацца... без абеду.

НІЎКА

— Гэта вельмі прыемна быць маладымі разведзенымі.

ДАПАМОГА

Адна маладзіца запрасіла свайго суседа змалаціць капу жыта. Спачатку дала суседу добра пад'есці ды і чарку выпіць, а потым павяла ў гумно.

— Вось капа жыта. Вы добра пад'елі, выпілі чарку, а цяпер я лічу, што ўсё гэта змалочана.

— Я таксама лічу, што змалочана, — адказаў сусед і, узяўшы цэп пад руку, пайшоў дамоў.

ЗАМОВА АБІБОКА АД ТУРБОТ

Сонцу яснаму памалюся,
Зорам, месяцу пакланюся,
Як нябожчыку не ўставаць,
Віна кубкам не выпіваць,
Так мне розных турбот не
знаць.
Вы, сарокі-белабокі,
Хапайце мае турботы —
Світальныя
І змяркальныя,
Паўдзённыя
І паўночныя,
Нясіце па цёмных лясах,
Па густых кустах,
Каб да старасці год
Мне дажыць без турбот —
Толькі рот разяўляць —
Есці, піць ды гуляць.
Амінь!

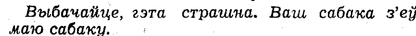
Ніл Гілевіч

ПРА ДОБРЫЯ ЎЧЫНКІ

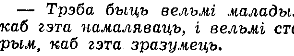
Мужчына быў вельмі задаволены сабой, бо ўчора зрабіў тры добрыя ўчынкі. Спаткаўшы на вуліцы бедную жанчыну, якая, трымаючы на руках хворае дзіця, плакала, ён спытаў, што з ёю здарылася. Жанчына адказала: яна плача таму, што яе дзіця памірае ад голаду. Ён даў ёй дзесяць долараў і пакінуў свой адрас, каб яна вярнула рэшту, калі купіць маламу харч.

— Ну, гэта адзін учынак. А якія ж яшчэ два? — пытае яго знаёмы.

— Няўжо не разумееш, што ў гэтым адным усе тры. Па-першае, я супакоіў жанчыну, каб яна не плакала, па-другое, я даў грошы, каб яна накарміла дзіця. А па-трэцяе, я пазбавіўся гэтых дзесяці фальшывых долараў, якія трымаў у сябе больш, як год.

Выбачайце, гэта страшна. Ваш сабака з'еў маю сабаку.

— Трэба быць вельмі маладым, каб гэта намаляваць, і вельмі старым, каб гэта зразумець.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ясі Савонь і Марысі Вайцеховіч з Сакольшчыны змяшчаем песню:

NOCAMI I DNIAMI

Słowa: Kazimierz Winkler
Muzyka: Władysław Szpilman

1.

Nocami i dniami
ta miłość robi, co chce z nami
i jak we śnie
marionetki dwie
łącza losy swe.
Drogami, polami
krążymy coraz mocniej zakochani
księżyca blask,
już nie pierwszy raz
odnajduje nas,
la, la, la...

Tyle lat czekałam już
na prawdziwą miłość,
a gdy przyszła, to się boję,
że mi się śniła.
O nim opowiada las,
śpiewa ptak dla niego,
każde słowo, wszystkie myśli
do miłego biegną.

2.

Nocami i dniami
ta miłość robi, co chce z nami
i jak we śnie
marionetki dwie
łącza losy swe.
Latami, latami
uczymy się miłości swej na pamięć,
a cały świat,
rzeki, ptaki, wiatr
podpowiada nam,
la, la, la...

КУРЁЗЫ

ШТУЧНЫ ЧАЛАВЕК

Фантастыка стала рэальнасцю ў адной з лабараторый Каліфорніі, дзе быў створаны штучны чалавек ростам у 6 футаў 2 цалі.

„Сім-І" — першы з серыі сімулятараў. Ён прызначаны быць «пацыентам» для студэнтаў-медыкаў. Яго стваральнікі сцвярджаюць, што ўбачаць свет яшчэ больш складаныя „Сімы", якія скароцяць на восем-шэсць гадоў час, неабходны для набыцця адукацыі.

«Сім-І» — мужчына. Ён можа дыхаць, заплюшчваць і расплюшчваць вочы, разяўляць рот, у якім ёсць усе 32 зубы, варушыць языком і падаваць гукі. Лекі ўздзейнічаюць на яго, як і на чалавека.

„Сім-І" і электронная машына, якая кіруе яго рэакцыямі, каштуюць больш за 272000 долараў.

ГІГАНТ ЭРМІТАЖА

Пётр Першы, сам волат сажнёвага росту (214 см), любіў асілкаў. Аднак дзе б ён ні быў, звычайна сустракаліся людзі на дзве галавы ніжэйшыя за яго.

Аднойчы, калі рускі цар працаваў інкогніта ў Галандыі на пабудове караблёў, ён сустрэў гіганта на галаву вышэйшага за сябе. Гэты чалавек, па прозвішчу Буржуа, быў не толькі рослы (234 см), але ўсебакова развіты. Пётр Першы пазнаёміўся з ім і купіў яго за трыццаць тысяч гульдэнаў. Згодна ўмове, Буржуа павінен быў жыць у Расіі, а пасля смерці шкілет яго належала змясціць у музеі. Умова была выканана, і цяпер наведвальнікі ленінградскага Эрмітажа бачаць там шкілет гіганта з велізарнымі рукамі.

ГУМАВАЯ ГАЗЕТА

У Парыжы нейкі Арэльен Шол пачаў выдаваць газету, якая друкуецца на гумавых аркушах. Яна прызначаецца, каб чытаць у ванне.

СУЧАСНЫ РАЗВОД

Спяваў гэты чалавек цудоўна, у яго вусная словы станавіліся сапраўдным мёдам і бальзамам! Акрамя таго, у яго былі чароўныя вочы — пужлівыя і добрыя, такія журботныя і такія чалавечыя! За іх я якраз і любіў яго. Меў ён мяккі, аксамітны тэнар, і рэдакцыя часта атрымлівала лісты: калі ласка, няхай нам спявае такі вось і такі...

Дзяўчынкі, дзяўчаты і жанчыны былі ўлюблёны ў маркотны, аксамітны голас радыёспевака, які часцей за ўсё спяваў сумныя песні, і пісалі яму лісты, скардзіліся на свой лёс, спавядаліся і прызнаваліся, што кахаюць яго.

У спевака былі вузкія плечы і заўсёды балячкі на твары ды які яшчэ быў жахлівы нос — о божа! — вялізны і нібы пабіты на купіны!

Жанчыны ж яго любілі, і дзяўчынкі-гімназісткі, і дзяўчаты, усе яны любілі яго — па радыё.

Шмат атрымліваў ён лістоў...

Але адзін атрыманы ім з правінцыі ліст — сумны і поўны шчырага запалу — быў першым лістом, на які ён адказаў прыгожа, баязліва і без асаблівых надзей...

Між тым наступны ліст, дасланы дзяўчынай, быў авіязаказным і пачынаўся словамі: «Любы мой». Потым пачалася ўзаемная бамбардзіроўка заказнымі лістамі. Паштальёны з ног збіваліся..., а каханне, што ўзнікла пры садзенні радыё, вырастала з дапамогай пошты да фантастычных вышынь.

Па пошце прыбыла яе метрыка і даведка пра тое, што яна ніколі не была замужам, а ён знайшоў сведак для загсу... У дзень шлюбу яна павінна была прыехаць цягніком, і ён тэлеграфаваў ёй: ты пазнаеш мяне па букеце белай гваздзікі. На вакзальным пероне ён, дрыжучы ад хвалявання, заглядваў у кожнае акно цягніка, які прыбыў з правінцыі. Яна выбегла з апошняга вагона і кінулася ў яго абдымкі, а потым з абдымкаў паглядзела на яго падазрона і запытала:

— Дык гэта вы?!

— Гэта я, дарагая! Я шчаслівы! — ён не мог вымавіць нічога іншага...

Пасля шлюбу яна сказала:

— Ты ў маім уяўленні быў зусім не такім!

Так пачаўся сучасны, здзейснены пры дапамозе радыё і пошты, шлюб. Ён, як і раней, спяваў сумныя песні сваім аксамітным голасам.

А яна ў яго часам пыталася:

— Доўга ты яшчэ будзеш плакаць па радыё?

— Калі ты мяне не любіш, — злаваўся ён, — тады нам, можа быць, лепш за ўсё развесціся!

— Ах, ты гэтага хацеў бы! Лёгка ж ты думаеш вырашыць гэтае пытанне! — смяюся, адказвала яму жонка. — Не-е, так у нас не атрымаецца!.. Славіў дзяўчыну на свой плаксівы голас, а цяпер разводзіцца ўздумаў, хочаш, каб я сораму не абабралася! — Яна была з тых жанчын, якія не схільны лёгка пагаджацца з лёсам, яна задумала помсціць.

І аднойчы яна сказала мужу:

— Чуеш ты, спявак кандытарскі, я знайшла сабе другога, лепшага за цябе!

Тут муж не сцярпеў і заплакаў:

— Ну навошта ты мяне мучыш?! Дай мне тады развод і рабі што хочаш, калі ты мяне не любіш.

— Не дам разводу! — перапыняла яна яго. — Я другога кахаю і бутэрброды яму гатую, калі ён ідзе ў інстытут, а ты цярпі. — Так было штодзень.

— Я табе здрадзіла, — казала яму жонка, — а на судзе не прызнаюся пра гэта! Скажу, што ты невыносны, скажу, што табе дзяўчаты пішуць лісты, што ты з мяне здзекваешся!

Муж падаў на развод.

Яна на судзе плакала і хапала яго за руку:

— Любы мой!

А калі яны выйшлі з залы суда, яна сказала яму:

— Во табе! Будзеш ведаць: закон ёсць закон!

— Я табе здраджваю, здраджваю... Насацік, раганосец! А на судзе не сазнаюся, што так раблю! Я цябе мучаю і мучыць буду, радыёспявак няшчасны. Фі, кандытар вакальны. З такім носам асмеліўся лавіць дзяўчат на свой голас! Як быццам голас — гэта ўсё!

Аднойчы ён прынёс з радыё дамоў магнетафон. І неўзабаве зноў падаў на развод. Узяў адваката і растлумачыў сваю патаемную задуму.

А на судзе яна плакала:

— Шаноўны суд, мой муж раўнівы. Хоць ён з мяне і здзекваецца — я яго люблю. Яму вунь дзяўчаты лісты пішуць, а жонцы ўсё гэта трэба цярпець.

Тады ўзяў слова адвакат:

— Таварыш суддзя, дазвольце ўзнавіць адну жывую размову між гэтымі супругамі!

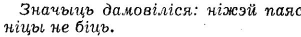
Суддзя быў крыху несучасны і здзіўлена запытаў:

— Што гэта значыць «жывая размова»? Якую жывую размову?

Адвакат паставіў на стол да суддзі магнетафон і растлумачыў, што гэта — такое вось і такое прыстасаванне, сучасны сродак... І магнетафонная стужка пачала пісклявым, злаславым голасам жонкі: «Я табе здраджваю, здраджваю, і нічога ты мне не зробіш! На судзе я не сазнаюся, суддзі — дурні... здраджваю я табе! Ён лепшы за цябе..., я і бутэрброды яму гатую, калі ён ідзе ў інстытут. Я кахаю яго!»

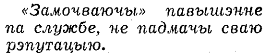
Карацей кажучы, шлюб быў скасаваны.

Вася Попавіч

Значыць дамовіліся: ніжэй пояснiцы не біць.

СМЯЁМСЯ З НАМІ

«Замочваючы» павышэнне на службе, не падмачы сваю рэпутацыю.